

Народна банка на Република Македонија

Сектор за супервизија, банкарска регулатива и финансиска стабилност
Дирекција за финансиска стабилност, банкарска регулатива и методологии

ИЗВЕШТАЈ ЗА БАНКАРСКИОТ СИСТЕМ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО ПРВИОТ КВАРТАЛ ОД 2011 ГОДИНА

август 2011 година

СОДРЖИНА

I. Структура на банкарскиот систем	7
1. Број на банки и штедилници и сопственичка структура на банкарскиот систем	7
2. Концентрација и пазарно учество на банкарскиот систем	7
II. Активности на банките	10
1. Биланс на состојбата на банките.....	10
2. Биланс на состојбата на одделните групи банки.....	14
3. Кредитна активност на банките	16
4. Депозитна активност на банките	24
III. Ризици во банкарското работење	29
1. Кредитен ризик	29
1.1. Квалитет на кредитното портфолио на банкарскиот систем и на одделните групи банки	31
1.2. Стрес-тест симулација за чувствителноста на банкарскиот систем на зголемување на ризици на кредитната изложеност.....	37
2. Ликвидносен ризик.....	38
2.1. Движење на ликвидните средства и показателите за ликвидноста на банкарскиот систем.....	38
2.2. Извори на финансирање на банкарскиот систем.....	40
2.3. Рочна (не)усогласеност на средствата и обврските на банките	41
2.4. Исполнување на стапките на ликвидност.....	42
2.5. Ликвидност по одделни групи банки и по поединечна банка.....	42
2.6. Стрес-тест симулации за отпорноста на банкарскиот систем на ликвидносни шокови.....	44
3. Валутен ризик	45
4. Ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности.....	48
5. Ризик од несолвентност	57
5.1. Показатели за солвентноста и капитализираноста на банкарскиот систем	57
5.2. Сопствени средства и актива пондерирана според ризиците	58
5.3. Стрес-тест симулации на отпорноста на банкарскиот систем на хипотетички шокови.....	61
6. Профитабилност	62

6.1. Структура на приходите и расходите на банкарскиот систем.....	63
6.2. Профитабилност по групи банки.....	66
6.3. Каматен распон на банкарскиот систем	67
6.4. Показатели за профитабилноста и ефикасноста на банките	67
АНЕКСИ	69

ГРАФИКОНИ

Графикон бр. 1 Структура на поважните позиции од билансите на банките според доминантната сопственост на банките	7
Графикон бр. 2 Динамика на Херфиндал-индексот	8
Графикон бр. 3 Динамика на показателот ЦР5.....	8
Графикон бр. 4 Учество на одделни банки во вкупната актива на банкарскиот систем. 9	
Графикон бр. 5 Квартален пораст на активата, кредитите и депозитите на нефинансиските субјекти	10
Графикон бр. 6 Годишен пораст на активата, кредитите и депозитите на нефинансиските субјекти	10
Графикон бр. 7 Структура на активата на банките.....	12
Графикон бр. 8 Структура на пасивата на банките	12
Графикон бр. 9 Обврски кон нерезиденти.....	12
Графикон бр. 10 Побарувања од нерезиденти	13
Графикон бр. 11 Валутна структура на активата на банките.....	13
Графикон бр. 12 Валутна структура на пасивата на банките.....	13
Графикон бр. 13 Рочна структура на активата на банките	14
Графикон бр. 14 Рочна структура на пасивата на банките	14
Графикон бр. 15 Структура на активата по групи банки	15
Графикон бр. 16 Структура на пасивата по групи банки	15
Графикон бр. 17 Движење на вкупните кредити	16
Графикон бр. 18 Квартална и годишна промена на кредитите на нефинансиските субјекти	17
Графикон бр. 19 Движење на вкупните кредити и вкупните депозити и на нивниот сооднос.....	17
Графикон бр. 20 Промени во условите при одобрувањето кредити на претпријатијата и населението.....	18
Графикон бр. 21 Просечна каматна стапка и рочност на новоодобрените кредити на претпријатијата	18
Графикон бр. 22 Просечна каматна стапка и рочност на новоодобрените кредити на физичките лица	19
Графикон бр. 23 Промени во побарувачката за кредити на претпријатијата и населението.....	19
Графикон бр. 24 Квартални и годишни промени на кредитите според секторската структура	20
Графикон бр. 25 Квартална промена на кредитите според валутата.....	21
Графикон бр. 26 Валутна структура на кредитите.....	21
Графикон бр. 27 Валутна структура на кредитите по сектори	22
Графикон бр. 28 Рочна структура на вкупните кредити на нефинансиски субјекти.....	22

Графикон бр. 29 Квартална промена на кредитите според рочноста и на вкупните кредити.....	22
Графикон бр. 30 Квартални стапки на промена на кредитите.....	23
Графикон бр. 31 Нефункционални кредити во вкупните кредити по сектори и на ниво на банкарскиот систем.....	23
Графикон бр. 32 Квартална и годишна промена на вкупните депозити.....	24
Графикон бр. 33 Апсолутна и релативна квартална промена на вкупните депозити по групи банки.....	25
Графикон бр. 34 Валутна структура на депозитите на нефинансиските субјекти.....	25
Графикон бр. 35 Секторска структура на депозитите на нефинансиските субјекти.....	26
Графикон бр. 36 Динамика на депозитите на нефинансиските субјекти според сектор.....	26
Графикон бр. 37 Квартална релативна промена на депозитите според сектори и валути.....	26
Графикон бр. 38 Рочна структура на депозитите на нефинансиските субјекти.....	27
Графикон бр. 39 Движење на вкупните депозити според рочност.....	27
Графикон бр. 40 Движење и стапки на раст на кредитната изложеност на банките... ..	29
Графикон бр. 41 Квартална промена на кредитната изложеност според одредени ставки во нејзината структурата.....	29
Графикон бр. 42 Квартална промена на кредитната изложеност според секторската структура.....	30
Графикон бр. 43 Квартална промена на кредитната изложеност според валутната структура.....	30
Графикон бр. 44 Квартални стапки на промена на нефункционалните кредити.....	31
Графикон бр. 45 Движење и стапка на промена на кредитната изложеност по категорија на ризик.....	32
Графикон бр. 46 Покриеност на кредитната изложеност во категории на ризик „А“ и „Б“ со пресметана исправка на вредноста и посебна резерва.....	33
Графикон бр. 47 Покриеност на кредитната изложеност во категории на ризик „В“, „Г“ и „Д“ со пресметана исправка на вредноста и посебна резерва.....	33
Графикон бр. 48 Движење на наплатените, претходно отпишани побарувања.....	35
Графикон бр. 49 Показатели за квалитетот на кредитното портфолио кај групите банки.....	35
Графикон бр. 50 Показатели за квалитетот на кредитното портфолио според валутната структура.....	36
Графикон бр. 51 Движење на ликвидната актива на банкарскиот систем.....	38
Графикон бр. 52 Месечна состојба на елементите на ликвидната актива на банкарскиот систем.....	39
Графикон бр. 53 Показатели на ликвидната актива.....	39
Графикон бр. 54 Договорена преостаната рочна (не)усогласеност на средствата и обврските.....	41
Графикон бр. 55 Очекувана преостаната рочна усогласеност на средствата и обврските.....	41
Графикон бр. 56 Ликвидна актива/краткорочни обврски, по поединечни банки.....	42
Графикон бр. 57 Ликвидна актива/вкупна актива, по поединечни банки.....	43
Графикон бр. 58 Сооднос на јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента со сопствените средства на банките.....	45
Графикон бр. 59 Структура на јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента.....	46

Графикон бр. 60 Квартална апсолутна промена на вкупната актива и на активата и пасивата на банките со валутна компонента.....	46
Графикон бр. 61 Квартална релативна промена на вкупната актива и на активата и пасивата на банките со валутна компонента.....	47
Графикон бр. 62 Структура на каматочувствителните средства и обврски според типот на каматната стапка и по групи банки	49
Графикон бр. 63 Структура на каматочувствителните средства според типот на каматните стапки	50
Графикон бр. 64 Структура на каматочувствителните обврски според типот на каматните стапки	50
Графикон бр. 65 Апсолутен износ на каматочувствителните средства и обврски според рочната структура и типот на каматните стапки	51
Графикон бр. 66 Јаз меѓу каматочувствителните средства и обврски, според рочната структура на средствата и обврските и типот на каматните стапки	52
Графикон бр. 67 Јаз меѓу каматочувствителните средства и обврски, според типот на каматните стапки и валутата	53
Графикон бр. 68 Јаз меѓу каматочувствителните средства и обврски, според типот на каматните стапки и рочната структура на средствата и обврските	53
Графикон бр. 69 Јаз меѓу каматочувствителните средства и обврски, според валутата и типот на каматните стапки.....	54
Графикон бр. 70 Однос на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности и сопствените средства, според типот на каматните стапки	54
Графикон бр. 71 Апсолутен износ на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности, според рочната структура на средствата и обврските и типот на каматните стапки	55
Графикон бр. 72 Апсолутен износ на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности, според типот на каматните стапки и рочната структура на средствата и обврските.....	55
Графикон бр. 73 Апсолутен износ на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности, според типот на каматните стапки и валутата.....	56
Графикон бр. 74 Апсолутен износ на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности, според валутата и типот на каматните стапки.....	56
Графикон бр. 75 Показатели за солвентноста и капитализираноста	57
Графикон бр. 76 Показатели за солвентноста и капитализираноста, по одделни групи банки	58
Графикон бр. 77 Стапка на адекватност на капиталот, по одделна банка.....	58
Графикон бр. 78 Квартална промена на СС и ОК.....	59
Графикон бр. 79 Квартална промена на АПР.....	60
Графикон бр. 80 Апсолутен пораст/намалување на главните компоненти на профитабилноста	63
Графикон бр. 81 Структура на вкупните приходи.....	64
Графикон бр. 82 Распределба на оперативните трошоци и исправката на вредноста по групи банки.....	64
Графикон бр. 83 Користење на вкупните приходи	65
Графикон бр. 84 Секторска структура на приходите и расходите од камати	65
Графикон бр. 85 Структура на главните компоненти на профитабилноста, по групи банки	66
Графикон бр. 86 Движење на каматните стапки на кредитите и депозитите	66

Графикон бр. 87 Каматен распон на банкарскиот систем	67
--	----

ТАБЕЛИ

Табела бр. 1 Структура на активата и пасивата на ниво на банкарскиот систем.....	11
Табела бр. 2 Актива и пасива по одделни групи банки	16
Табела бр. 3 Кредити на нефинансиските субјекти по одделни групи банки.....	18
Табела бр. 4 Кредитна изложеност во првиот квартал од 2011 година, по одделни дејности/кредитни производи	20
Табела бр. 5 Показатели за квалитетот на кредитното портфолио на банкарскиот систем.....	32
Табела бр. 6 Резултати од стрес-тест симулациите.....	37
Табела бр. 7 Структура и движење на изворите на финансирање на банкарскиот систем.....	40
Табела бр. 8 Преглед на исполнување на стапката на ликвидност до 30 дена и до 180 дена	42
Табела бр. 9 Показатели за ликвидност по одделни групи банки.....	43
Табела бр. 10 Учество на ликвидната актива во вкупната актива на ниво на банкарскиот систем, пред и по симулациите.....	44
Табела бр. 11 Процентуален пад на ликвидната актива, на ниво на банкарскиот систем и кај поединечни банки, по хипотетичките симулации.....	44
Табела бр. 12 Валутна структура на активата и пасивата со валутна компонента и на нивниот јаз	47
Табела бр. 13 Отворена девизна позиција по одделни валути/сопствени средства.....	48
Табела бр. 14 Распоред на банките според учеството на агрегатната девизна позиција во сопствените средства, на 31.03.2011 година	48
Табела бр. 15 Резултати од стрес-тест симулациите за отпорноста на банкарскиот систем и одделните банки на хипотетички шокови, со состојба на 31.03.2011 година	62
Табела бр. 16 Показатели за профитабилноста и ефикасноста во работењето на банките	67

I. Структура на банкарскиот систем

1. Број на банки и штедилници и сопственичка структура на банкарскиот систем

На 31.03.2011 година, банкарскиот систем во Република Македонија го сочинуваа седумнаесет банки и осум штедилници.

Графикон бр. 1 Структура на поважните позиции од билансите на банките според доминантната сопственост на банките

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во споредба со крајот на 2010 година, бројот на банките се намали за една¹, додека бројот на штедилниците остана непроменет. Имајќи го предвид незначителното учество на штедилниците² во сите сегменти од работењето на банкарскиот систем, понатамошната анализа во овој извештај се фокусира исклучиво на работењето на банките.

Во првиот квартал од 2011 година не се случилa позначителни поместувања во сопственичката структура на банкарскиот систем. Најзастапени на пазарот и понатаму се банките во доминантна сопственост на странски акционери, коишто имаат најголемо учество во структурата на сите основни билансни категории (Графикон бр. 1). Бројот на банки во доминантна странска сопственост се намали за една (од четиринаесет на тринаесет)³, а во нивни рамки бројот на банките коишто се подружници на странските банки (осум) е непроменет во однос на крајот на 2010 година.

2. Концентрација и пазарно учество на банкарскиот систем

На крајот на првиот квартал од 2011 година, степенот на концентрација на банкарскиот систем е сè уште на високо ниво и покрај намалувањето во однос на крајот на 2010 година.

¹ Врз основа на Решението на гувернерот на Народната банка на Република Македонија бр. 5082 од 07.12.2010 година е издадена дозвола за статусна промена - присоединување на „Статер банка“ АД Куманово кон „Централна кооперативна банка“ АД Скопје. На 03.01.2011 година присоединувањето е запишано во Централниот регистар на Република Македонија, а „Статер банка“ АД Куманово е избришана од регистарот.

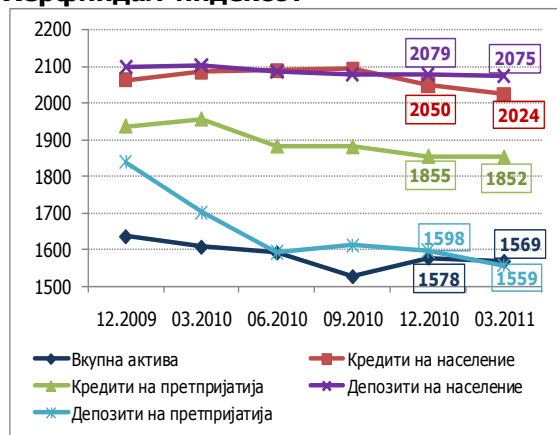
² Учеството на штедилниците во вкупните активности на депозитните институции (банки и штедилници) е сè уште незначително (учество од 1% во вкупната актива, 1,5% во вкупните кредити и 0,3% во вкупните депозити на нефинансиските субјекти).

³ Како резултат на споменатата статусна промена - присоединување на „Статер банка“ АД Куманово (којашто беше во доминантна сопственост на странски акционери) кон „Централна кооперативна банка“ АД Скопје (којашто исто така е во доминантна сопственост на странски акционер - банка).

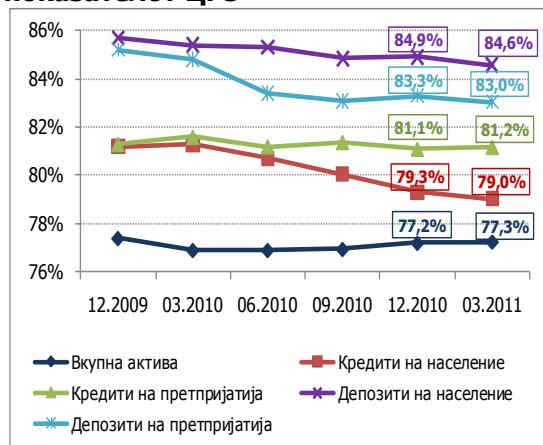
Графикон бр. 2 Динамика на Херфиндал-индексот

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Концентрацијата мерена преку Херфиндал-индексот⁴ е највисока, а воедно и над прифатливите граници, кај кредитите и депозитите на населението (Графикон бр. 2). Нивото на концентрација кај кредитите на претпријатијата е сè уште малку над прифатливата горна граница, и покрај неговото постојано намалување во последните неколку квартали. Вкупната актива и депозитите на претпријатијата се единствените анализирани сегменти чиешто ниво на концентрација е во рамки на прифатливиот интервал. Притоа, на крајот на првиот квартал од 2011 година, најниско ниво на концентрацијата е присутно кај депозитите на претпријатијата, наспроти претходниот квартал кога тоа беше карактеристично за вкупната актива.

Графикон бр. 3 Динамика на показателот ЦР5

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Концентрацијата според показателот ЦР5⁵ исто така е сè уште на високо ниво во сите сегменти на банкарските активности, при што таа е највисока кај депозитите на населението, а најниска кај вкупната актива (Графикон бр. 3). Притоа, со исклучок на вкупната актива и кредитите на претпријатијата (каде што концентрацијата забележа незначителен пораст), во сите останати анализирани сегменти концентрацијата забележа квартално намалување.

Пазарното учество на одделните банки во вкупната актива на банкарскиот систем, исто така, нема значителни промени во однос на 31.12.2010 година (Графикон бр. 4). Кај тринаесет од вкупно седумнаесет банки поединечното учество во вкупната актива на банкарскиот систем е

⁴ Херфиндал-индексот се пресметува според формулата $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, каде што S е учеството на секоја банка

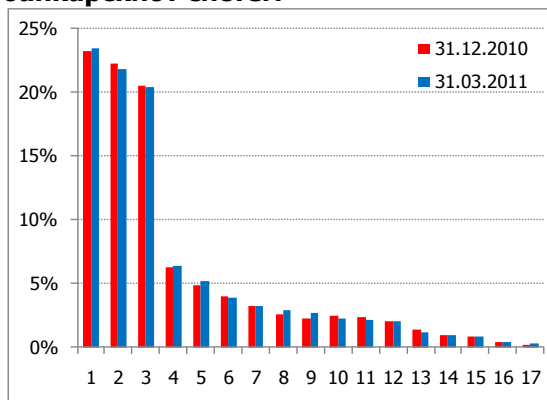
во вкупниот износ на категоријата којашто се анализира (на пример: вкупна актива, вкупни депозити итн.), а n е вкупниот број на банки во системот. Кога индексот се движи во интервал од 1.000 единици до 1.800 единици, нивото на концентрација во банкарскиот систем се смета за прифатливо.

⁵ Показателот ЦР5 го претставува учеството на активата (односно категоријата којашто се анализира, на пример кредити на претпријатијата итн.) на петте банки со најголема актива (односно категоријата којашто се анализира) во вкупната актива (односно категоријата којашто се анализира) на банкарскиот систем.

Графикон бр. 4 Учество на одделни банки во вкупната актива на банкарскиот систем

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

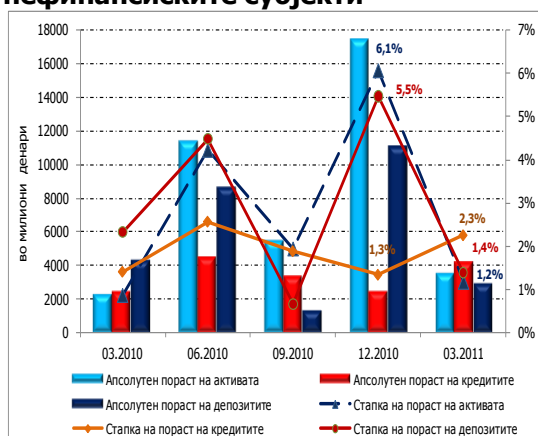
помало од 5%, при што кај единаесет од нив тоа е под 3%. Притоа, кај девет од вкупно седумнаесет банки, учеството во вкупната актива незначително се намали во однос на 31.12.2010 година. Најголемо квартално намалување на пазарното учество забележа една од големите банки (0,4 процентни поени), што пред сè се должи на намалувањето на активата на оваа банка наспроти растот на активата на банкарскиот систем.

II. Активности на банките

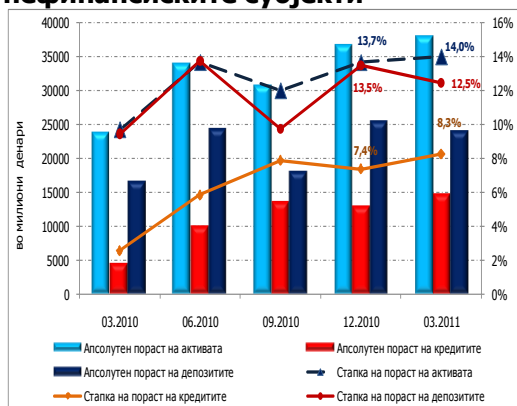
Во првиот квартал од 2011 година вкупните активности на банкарскиот систем продолжија да растат, меѓутоа со позабавено темпо во споредба со претходниот квартал. Забавениот раст на вкупната актива главно е резултат на забавувањето на растот на депозитите. Од друга страна, на квартална основа растот на вкупните кредити забележаа мало забрзување. Во овој квартал банките извршија пренасочување на дел од вложувањата во благајнички записи кон новиот инструмент на Народната банка - записот за шестмесечен депозит кај централната банка.

Графикон бр. 5 Квартален пораст на активата, кредитите и депозитите на нефинансиските субјекти

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 6 Годишен пораст на активата, кредитите и депозитите на нефинансиските субјекти

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

1. Биланс на состојбата на банките

На крајот на првиот квартал од 2011 година, вкупната актива на банкарскиот систем продолжи да се зголемува, но со забавена динамика во однос на претходниот квартал (Графикон бр. 5). На 31.03.2011 година, вкупната актива изнесуваше 308.881 милиони денари и забележа помал апсолутен и релативен квартален раст за речиси петпати, во споредба со последниот квартал од 2010 година. Од друга страна, на 31.03.2011 година (во однос на 31.03.2010 година) годишната стапка на раст на вкупната актива е повисока за 0,3 проценти поени, во споредба со годишната стапка на раст на 31.12.2010 година (во однос на 31.12.2009 година) (Графикон бр. 6). Најголем апсолутен и релативен пораст во рамки на активата забележа позицијата „парични средства и средства на сметка кај Народната банка“. Нејзиното значително квартално зголемување е резултат на пласманите на банките во новиот инструмент на Народната банка - записите за шестмесечен депозит (во износ од 8.590 милиони денари)⁶. Наспроти ова, вложувањата во хартии од вредност во овој квартал имаа највисока стапка на намалување, којашто во најголем дел се должи на намалувањето на благајничките записи за 6.070 милиони денари, или за 30,4%

⁶ Во февруари 2011 година, Советот на Народната банка ја донесе Одлуката за запис за шестмесечен депозит кај Народната банка на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/2010). Записот, според оваа одлука, претставува инструмент за орочување средства кај Народната банка.

(годишното намалување изнесуваше 3.066 милиони денари или 13,4%). Ова пренасочување на вложувањата во благајнички записи во вложувања во записи за шестмесечен депозит произлегува од измените на Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките⁷.

Табела бр. 1 Структура на активата и пасивата на ниво на банкарскиот систем

Биланс на состојба	Износ во милиони денари		Структура		Промена 31.03.2011/31.12.2010			
	31.12.2010	31.03.2011	31.12.2010	31.03.2011	Апсолутна промена	Во проценти	Во структурата (во процентни поени)	Учество во промената
Парични средства и средства на сметка кај НБРМ	34.674	41.751	11,4%	13,5%	7.078	20,4%	2,2	197,1%
Вложувања во хартии од вредност	45.439	39.012	14,9%	12,6%	-6.428	-14,1%	-2,3	-179,0%
Пласмани кај банки и други финансиски институции	40.609	40.333	13,3%	13,1%	-276	-0,7%	-0,2	-7,7%
Кредити на нефинансиски субјекти (нето)*	168.346	171.481	55,1%	55,5%	3.134	1,9%	0,4	87,3%
Пресметана камата и останата актива	7.887	8.121	2,6%	2,6%	234	3,0%	0,0	6,5%
Основни и нематеријални средства	8.334	8.184	2,7%	2,6%	-150	-1,8%	-0,1	-4,2%
Неиздвоена исправка на вредноста	0	-1	0,0%	0,0%	1	0,0%	0,0	0,0%
Вкупна актива	305.290	308.881	100,0%	100,0%	3.591	1,2%	0,0	100,0%
Депозити од банки и останати финансиски институции	18.372	16.501	6,0%	5,3%	-1.871	-10,2%	-0,7	-52,1%
Депозити на нефинансиски субјекти	213.270	216.227	69,9%	70,0%	2.958	1,4%	0,1	82,4%
Позајмици (краткорочни и долгорочни)	32.729	34.467	10,7%	11,2%	1.739	5,3%	0,4	48,4%
Останата пасива	8.002	7.007	2,6%	2,3%	-995	-12,4%	-0,4	-27,7%
Посебна резерва за вонбилансни побарувања и останати резервирања	661	704	0,2%	0,2%	42	6,4%	0,0	1,2%
Капитал и резерви	32.256	33.974	10,6%	11,0%	1.718	5,3%	0,4	47,8%
Вкупна пасива	305.290	308.881	100,0%	100,0%	3.591	1,2%	0,0	100,0%

* Кредитите на нефинансиски субјекти се прикажани на нето-основа, односно се намалени за исправката на вредноста.

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: Позицијата „пласмани кај централната банка“ од анексот бр. 1, во овој преглед е вклучена во позицијата „парични средства и средства на сметка кај НБРМ“.

Кредитите одобрени од страна на банките продолжија да растат и во голема мера го определија порастот на нивната вкупна актива. Како резултат на ваквото движење, се забележа и зголемување на учеството на кредитите во структурата на вкупната актива на банките. Паричните

⁷ Според измените на Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/2011), од март 2011 година единствено записите за шестмесечен депозит кај Народната банка можат да бидат користени од страна на банките за исполнување на стапките за ликвидност во денари или на стапките на ликвидност во девизи, согласно со потребите на банките. До март 2011 година, ваквата можност за избор при вклучувањето во пресметката на стапките на ликвидност (во денари или во девизи) се однесуваше на сите средства кај Народната банка.

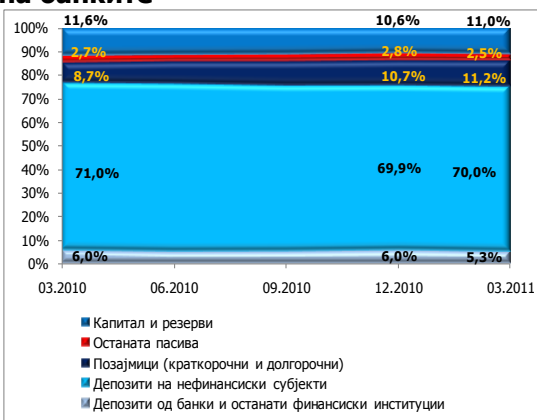

Графикон бр. 7 Структура на активата на банките

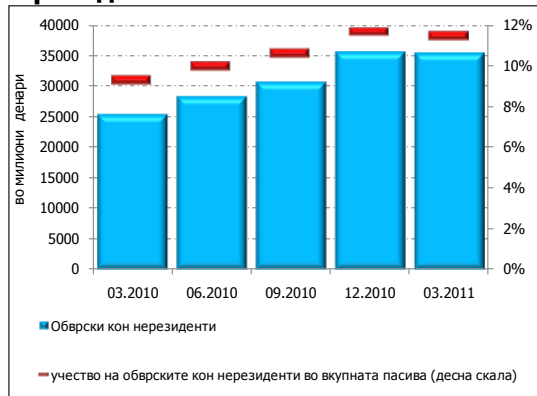
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 8 Структура на пасивата на банките

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 9 Обврски кон нерезиденти

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

средства и средствата на сметка кај централната банка исто така го зацврстија структурното учество, за сметка на намаленото учество на портфолиото на хартии од вредност (Графикон бр. 7).

Депозитите на нефинансиските субјекти, и покрај забавениот квартален раст, и на крајот на првиот квартал од 2011 година се најзначајниот извор на финансирање на банкарските активности. Притоа, се забележува минимален раст на нивното учество во структурата на пасивата (Графикон бр. 8).

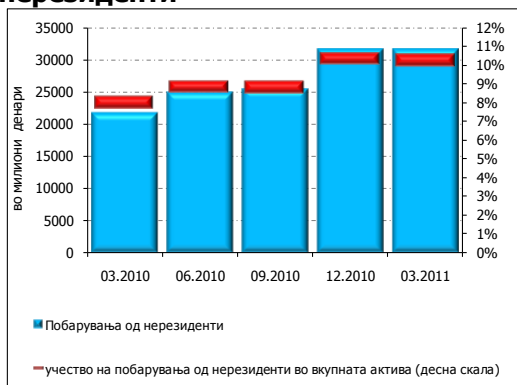
Како и во претходниот квартал, користењето заеми од страна на банките продолжи да се зголемува. Растот на обврските на банките врз основа на кредити, којшто на квартална основа изнесуваше 1.748 милиони денари, во целост го услови зголемувањето на заемите. Притоа, во порастот на заемите најголем придонес (71,0%) имаа обврските по кредити од нерезиденти, коишто на квартална основа се зголемија за 1.242 милиона денари, или за 7,8%.

И покрај порастот на користените кредити од нерезиденти, учеството на вкупните обврски кон нерезидентите во структурата на вкупната пасива не забележаа речиси никакви промени (11,4%). Износот на обврските кон нерезиденти се намали за 243 милиони денари во однос на претходниот квартал (Графикон бр. 9), како резултат на падот на депозитите од нерезиденти – финансиски институции за 1.806 милиони денари, или за 22,4%, при истовремен пораст на заемите од странски банки за 1.471 милион денари, или за 9,5%.

Учеството на побарувањата од нерезиденти во вкупните средства на банките (10,2%), исто така не забележа значителни промени во првиот квартал од 2011 година (Графикон бр. 10).

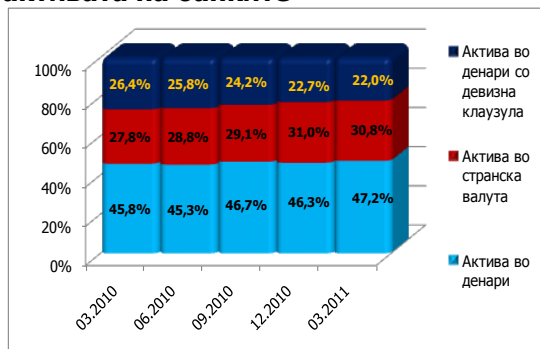

Графикон бр. 10 Побарувања од нерезиденти

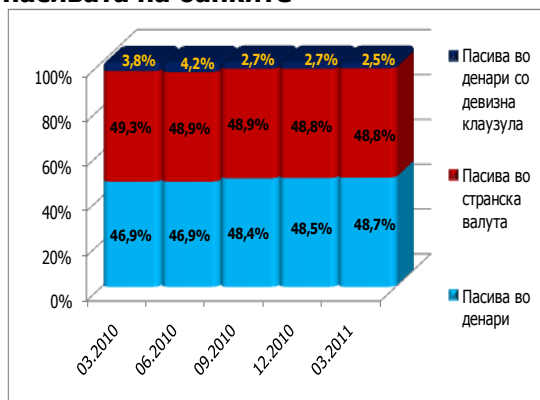
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 11 Валутна структура на активата на банките

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 12 Валутна структура на пасивата на банките

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

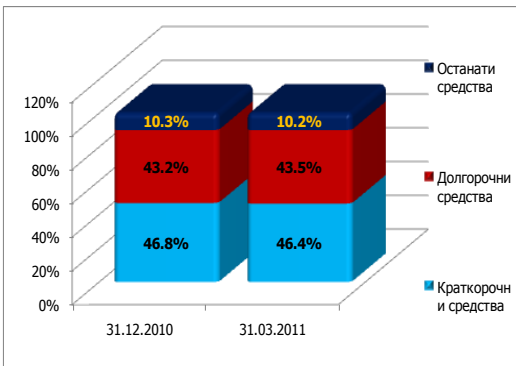
Вкупните побарувања од нерезиденти забележаа квартално зголемување за 28 милиони денари, или за 0,1%.

Како и во претходниот квартал, продолжи зголемувањето на денарската компонента во структурата на вкупната актива и пасива на банките (Графикон бр. 11 и Графикон бр. 12). Сепак, учеството на активата и пасивата со валутна компонента во структурата на активата и пасивата на банките е сè уште најголемо и изнесуваше 52,8% и 51,3%, соодветно. На страната на активата има намалување на учеството и на девизната актива и на активата во денари со девизна клаузула, додека намаленото учество на пасивата со валутна компонента во целост се должи на намалувањето на учеството на пасивата во денари со девизна клаузула.

Во рочната структура на активата и пасивата во првиот квартал од 2011 година не се забележаа позначителни поместувања (Графикон бр. 13 и Графикон бр. 14). На страната на активата, најзастапени се краткорочните средства коишто на квартална основа забележаа зголемување за 1.009 милиони денари, или за 0,7%. Долгорочните средства на банките во овој квартал растеа со побрза динамика (зголемување за 3.243 милиони денари, или за 2,3%), во однос на порастот на краткорочните средства, што придонесе за зголемување на нивното структурно учество во вкупните средства. Порастот на краткорочните средства на банките е резултат на кварталното зголемување на паричните средства и средствата на сметки кај Народната банка, наспроти намалувањето на позицијата „инструменти на пазарот на пари“ (нето-ефект од 853 милиони денари), како и на зголемувањето на краткорочните пласмани на нефинансиските субјекти (352 милиона денари, или за 0,8%). Долгорочните пласмани на нефинансиски субјекти (коишто остварија квартален пораст за 3.282 милиона денари,

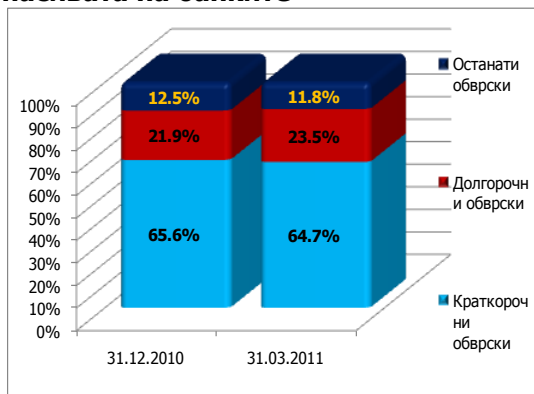

Графикон бр. 13 Рочна структура на активата на банките

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 14 Рочна структура на пасивата на банките

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

или за 2,6%) речиси во целост го условија кварталниот раст на активата.

На страната на пасивата, во првиот квартал од 2011 година најзастапени беа краткорочните обврски чиешто учество во вкупните обврски забележа мало намалување, како резултат на нивниот квартален пад за 491 милион денари, или за 0,2%. Падот на краткорочните обврски се должи на намалувањето на краткорочните депозити од финансиски друштва (за 2.533 милиони денари, или за 19,0%) и намалувањето на краткорочните обврски по кредити (за 394 милиони денари, или за 11,0%). Депозитите на нефинансиските субјекти, коишто се најзастапени во структурата на краткорочните обврски, забележаа пораст од 724 милиони денари, или за 0,4%. Наспроти ова, долгорочните обврски го зголемија своето структурно учество во структурата на вкупните обврски и забележаа квартален пораст од 5.645 милиони денари, или за 8,4%. Овој пораст во најголем дел е резултат на зголемувањето на долгорочните депозити на нефинансиските субјекти (за 2.234 милиони денари, или за 6,8%) и на зголемувањето на долгорочните обврски по кредити (2.142 милиони денари, или за 9,7%). Долгорочните депозити на нефинансиските субјекти и долгорочните обврски по кредити условија 39,6% и 38,0% од вкупниот пораст на долгорочните обврски, соодветно.

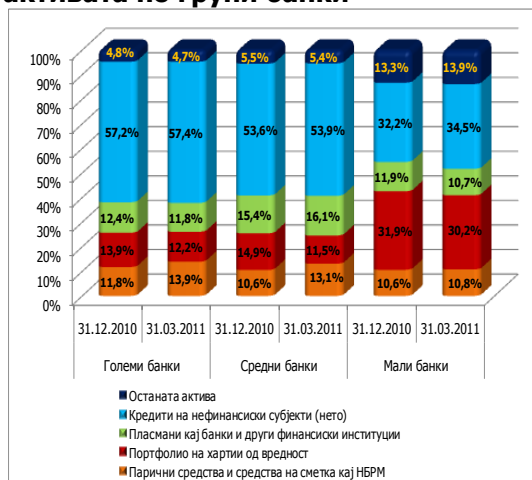
2. Биланс на состојбата на одделните групи банки

Во првиот квартал од 2011 година, најголем квартален пораст на вкупната актива оствари групата средни банки, во согласност со највисокиот пораст и на депозитите на нефинансиските субјекти кај оваа група банки.

На 31.03.2011 година, се забележаа одредени структурни поместувања во активата на одделните групи банки, а особено кај групата

Графикон бр. 15 Структура на активата по групи банки

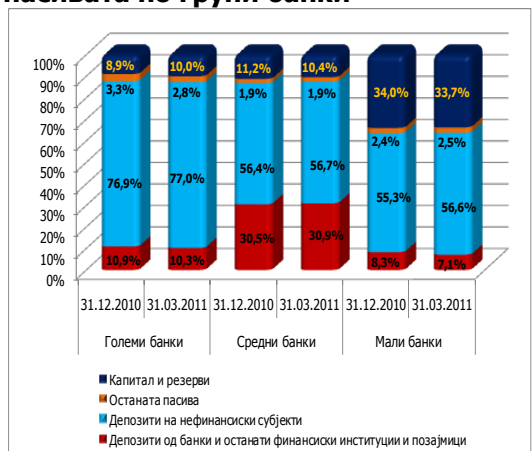

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

средни банки (Графикон бр. 15).

Карактеристично за сите групи банки во овој квартал беше зголеменото учеството на кредитите на нефинансиските субјекти, како и на паричните средства и средствата кај Народната банка за сметка на намалувањето на учеството на портфолиото на хартии од вредност (Табела бр. 2). Најголемо апсолутно зголемување на нето-кредитите на нефинансиските субјекти се забележа кај групата средни банки, којашто воедно имаше и најголем придонес (52,9%) во кварталниот пораст на кредитите на банкарскиот систем. Позначителното намалување на портфолиото на хартии од вредност кај групите големи и средни банки во најголем дел се должи на намалените вложувања во благајнички записи на овие две групи банки (за 2.748 милиони денари и 3.114 милиони денари, соодветно). Притоа, групата големи банки придонесе со 51,1% за кварталното намалување на портфолиото на хартии од вредност, додека придонесот на групата средни банки изнесуваше 44,3%.

Графикон бр. 16 Структура на пасивата по групи банки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На страната на пасивата на одделните групи банки исто така се забележуваат одредени промени во првиот квартал од 2011 година.

Депозитите од банките и заемите пораснаа единствено кај групата средни банки. Капиталот и резервите забележаа зголемување кај групата големи банки, додека кај групите средни и мали банки промената беше негативна и е последица на искажаната загуба на овие групи банки. Кај групата средни банки се забележа најголемо квартално зголемување на депозитите на нефинансиските субјекти, коишто и понатаму се главниот извор на финансирање на активностите кај сите групи банки (Графикон бр. 16).

Табела бр. 2 Актива и пасива по одделни групи банки

КАТЕГОРИИ	Големи банки			Средни банки			Мали банки		
	Состојба на 31.03.2011 во милиони денари	Износ на промена Март 2011/Декември 2010	Процентуална промена Март 2011/Декември 2010	Состојба на 31.03.2011 во милиони денари	Износ на промена Март 2011/Декември 2010	Процентуална промена Март 2011/Декември 2010	Состојба на 31.03.2011 во милиони денари	Износ на промена Март 2011/Декември 2010	Процентуална промена Март 2011/Декември 2010
Парични средства и средства на сметка кај НБРМ	28.162	4.441	18,7%	12.381	2.654	27,3%	1.209	-17	-1,4%
Портфолио на хартии од вредност	24.734	-3.287	-11,7%	10.894	-2.846	-20,7%	3.383	-295	-8,0%
Пласмани кај банки и други финансиски институции	23.843	-1.218	-4,9%	15.285	1.113	7,8%	1.205	-171	-12,4%
Кредити на нефинансиски субјекти (нето)	116.544	1.321	1,1%	51.070	1.659	3,4%	3.867	155	4,2%
Останата актива	9.618	35	0,4%	5.132	28	0,5%	1.554	20	1,3%
Вкупна актива	202.900	1.291	0,6%	94.763	2.607	2,8%	11.218	-307	-2,7%
Депозити од банки и останати финансиски институции и позајмици	20.858	-1.161	-5,3%	29.310	1.186	4,2%	800	-156	-16,4%
Депозити на нефинансиски субјекти	156.162	1.196	0,8%	53.711	1.781	3,4%	6.354	-20	-0,3%
Останата пасива	5.588	-1.028	-15,5%	1.846	77	4,4%	278	-2	-0,7%
Капитал и резерви	20.292	2.284	12,7%	9.895	-437	-4,2%	3.786	-129	-3,3%
Вкупна пасива	202.900	1.291	0,6%	94.763	2.607	2,8%	11.218	-307	-2,7%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

3. Кредитна активност на банките

Во првиот квартал од 2011 година, кредитната активност на банките продолжи да расте, и тоа со побрзо темпо во споредба со претходниот квартал.

Графикон бр. 17 Движење на вкупните кредити

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Апсолутниот квартален раст на кредитите е поголем речиси за двапати во однос на растот во четвртиот квартал од 2010 година (Графикон бр. 17). Истовремено, стапката на раст на кредитите на банките се зголеми за еден процентен поен на квартална основа (Графикон бр. 18). Ваквите поместувања беа во согласност со очекувањата на банкарскиот и приватниот сектор за раст на економската активност и натамошното проширување на депозитната база. И покрај тоа што во вториот квартал инфлацијата се стабилизира и не се очекува дека ќе има позначително влијание врз кредитните политики на домашните банки, сепак, евентуално повисокиот раст на општото ниво на цените од очекуваното може негативно да се одрази врз динамиката на депозитниот потенцијал, да ги влоши очекувањата на домашните банки, како и ризичниот профил на нивните тековни и потенцијални клиенти. **Во вакви услови и**

Графикон бр. 18 Квартална и годишна промена на кредитите на нефинансиските субјекти

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 19 Движење на вкупните кредити и вкупните депозити и на нивниот сооднос

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

при вакви ризици, може да се очекува дека во следниот период банките ќе продолжат со поактивна кредитна поддршка на приватниот сектор, но притоа, ќе останат внимателни, во споредба со она што би се очекувало во „нормални времиња“, излегувајќи ѝ првенствено во пресрет на квалитетната кредитна побарувачка.⁸

Заживувањето на кредитната активност е воочлива и преку годишните стапки на раст на кредитите. Во согласност со зголемената кредитна активност е веќе споменатото намалено вложување на банките во безризични хартии од вредност. Во таа насока е и движењето на показателот кредити/депозити, којшто во првиот квартал од 2011 година, во услови на нешто побрз раст на кредитите во однос на депозитите, забележа скромно зголемување (Графикон бр. 19).

И покрај кредитниот раст, банките сè уште имаат релативно претпазлив и селективен пристап при одобрувањето кредити, што во еден дел може да се објасни и со сè уште неизвесниот иден развој на квалитетот на кредитното портфолио. Притоа, не треба да се занемари фактот дека забавувањето на растот на нефункционалните кредити во последниот квартал од 2010 година во најголем дел произлегуваше од отписот на нефункционалните кредити и од преземањето средства врз основа на ненаплатени побарувања. Дополнителен доказ којшто оди во прилог на ваквата констатација е фактот што нефункционалните кредити во овој квартал повторно пораснаа, наспроти намалувањето во претходниот квартал.

Во првиот квартал од 2011 година, кредитниот раст беше одлика на сите три групи банки, при што најголем придонес во растот имаше групата средни банки, а малку

⁸ Извор: Квартален извештај, април, 2011, www.nbrm.mk.

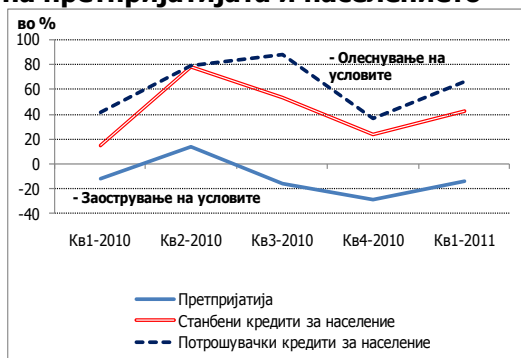
помал придонес имаше и групата големи банки.

Табела бр. 3 Кредити на нефинансиските субјекти по одделни групи банки

Групи банки	Квартална промена во милиони денари					Квартална промена во проценти					Учество во кварталниот пораст на вкупните кредити				
	31.03.2010	30.06.2010	30.09.2010	31.12.2010	31.03.2011	31.03.2010	30.06.2010	30.09.2010	31.12.2010	31.03.2011	31.03.2010	30.06.2010	30.09.2010	31.12.2010	31.03.2011
Големи банки	2.111	1.955	2.088	541	1.873	1,7%	1,6%	1,7%	0,4%	1,5%	86,1%	43,3%	61,4%	21,9%	44,6%
Средни банки	469	2.251	1.212	1.557	2.132	1,0%	4,6%	2,4%	3,0%	4,0%	19,1%	49,9%	35,6%	63,1%	50,8%
Мали банки	-129	309	101	370	192	-3,5%	8,8%	2,6%	9,4%	4,5%	-5,3%	6,8%	3,0%	15,0%	4,6%

Извор на податоци: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките

Графикон бр. 20 Промени во условите при одобрувањето кредити на претпријатијата и населението

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 21 Просечна каматна стапка и рочност на новоодобрените кредити на претпријатијата

Извор: НБРМ, врз основа на податоците коишто ги пополнуваат банките во Кредитниот регистар.

Во првиот квартал од 2011 година, олеснувањето на условите за одобрување кредити од страна на банките⁹ позитивно влијаеше врз кредитна активност на банките, а следствено услови и зголемена побарувачка на кредити. Олеснувањето на условите за одобрување кредити е присутно и кај кредитите на претпријатијата и кај кредитите на населението, при што олеснувањето е позабележително кај потрошувачките и станбените кредити, што е во согласност со очекувањата на најголем број од банките за првиот квартал од 2011 година (Графикон бр. 20¹⁰). Истовремено, во овој квартал се забележа намалување на процентот на банките коишто укажаа на непроменети услови за одобрување кредити на претпријатијата и кредити на населението¹¹. Во вториот квартал од 2011 година, најголем дел од банките не очекуваат поголеми промени кај кредитните услови на корпоративните кредити и кредитите на населението. Притоа, во споредба со претходната анкета е забележано намалување на бројот на банките коишто очекуваат делумно олеснување на кредитните услови кај двата сектора.

⁹ Подетален осврт за условите за кредитирање на претпријатијата и населението, е даден во анкетите за кредитната активност, објавени на интернет-страницата на Народната банка - www.nbrm.mk.

¹⁰ **Промените во условите на кредитирање** се утврдуваат како разлика меѓу процентот на банки коишто извршиле олеснување на кредитните услови, во последните три месеци и процентот на банки коишто извршиле затегнување на кредитните услови, во последните три месеци. Позитивната разлика укажува на олеснување на кредитните услови на ниво на банкарскиот систем, додека негативната разлика укажува на затегнување на кредитните услови на банкарскиот систем.

¹¹ Подетален осврт за непроменетите условите за кредитирање на претпријатијата и населението, се дадени во Анкетата за кредитната активност од мај 2011 година, објавена на интернет-страницата на Народната банка - www.nbrm.mk.

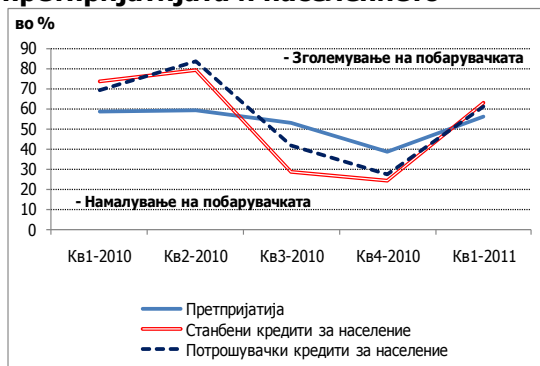
Графикон бр. 22 Просечна каматна стапка и рочност на новоодобрените кредити на физичките лица

Извор: НБРМ, врз основа на податоците коишто ги пополнуваат банките во Кредитниот регистар.

Просечните каматни стапки на новоодобрените кредити се движеа по надолна патека, при што во првиот квартал од 2011 година тие достигнаа најниско ниво во однос на претходните четири квартали. Намалувањето на просечната каматна стапка е за нијанса поголемо кај новоодобрените кредити на претпријатија од тоа кај новоодобрените кредити на физичките лица (Графикон бр. 21 и Графикон бр. 22). **Просечната рочност на новоодобрените кредити на нефинансиските субјекти во првиот квартал од 2011 година се намали.** Намалувањето на рочноста е поизразено кај новоодобрените кредити на физичките лица од тоа кај претпријатијата. Анализирани по одделни сектори, просечната рочност на новоодобрените кредити на претпријатијата и физичките лица се движат околу две и пол и осум години, соодветно.

Графикон бр. 23 Промени во побарувачката за кредити на претпријатијата и населението

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

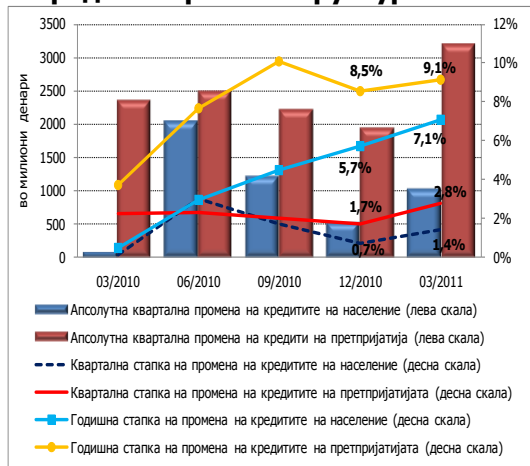
Согласно со анкетите за кредитната активност¹², побарувачката за кредити забележа раст во првиот квартал од 2011 година (Графикон бр. 23¹³). Растот на побарувачката за станбени и потрошувачки кредити од населението беше значително поголем од растот на побарувачката за кредити на претпријатијата, што е согласно со очекувањата на најголем број од банките за првиот квартал од 2011 година. Во вториот квартал од 2011 година, резултатите од анкетата укажуваат на тоа дека најголем дел од банките очекуваат зголемување на побарувачката за корпоративни кредити (околу 80% од банките) и за станбени и потрошувачки кредити (над 83% од банките), во наредните три месеци.

¹² Подетален осврт за побарувачката за кредити, е даден во анкетите за кредитната активност објавени на интернет-страницата на Народната банка - www.nbrm.mk.

¹³ **Промените во побарувачката за кредити** се утврдуваат како разлика меѓу процентот на банки коишто укажале на зголемена побарувачка за кредити во последните три месеци и процентот на банки коишто укажале на намалена побарувачка за кредити, во последните три месеци. Позитивната разлика упатува на зголемена побарувачка за кредити на ниво на банкарскиот систем, додека негативната на намалена побарувачка за кредити на ниво на банкарскиот систем.

Графикон бр. 24 Квартални и годишни промени на кредитите според секторската структура

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

Во првиот квартал од 2011 година, се забележа заживување на кредитната активност и кон двата сектора, при што кредитите на претпријатијата продолжија да растат позасилено во споредба со кредитите на населението (Графикон бр. 24). Кредитите на претпријатијата на квартална основа беа повисоки за 2,8%, додека растот на кредитите на населението изнесуваше 1,4%. При вакви движења, кредитите на претпријатија придонесоа со околу 76% за вкупниот квартален пораст на кредитите. Годишните стапки на промена на кредитите на крајот на првиот квартал од 2011 година, и кај двата сектора забележаа зголемување. За разлика од кварталните движења, на годишно ниво забрзувањето на кредитната активност е поизразено кај населението.

Табела бр. 4 Кредитна изложеност во првиот квартал од 2011 година, по одделни дејности/кредитни производи

Сектори	Кредитни производи / одделни дејности	Изложеност на кредитен ризик во милиони денари на 31.03.2011 година	Апсолутна квартална промена на изложеноста на кредитен ризик во милиони денари	Квартална стапка на промена	Просечна каматна стапка на редовната главница на 31.03.2011 година	Просечна каматна стапка на редовната главница на 31.12.2010 година
ФИЗИЧКИ ЛИЦА	Кредити за набавка и реновирање на станбен и деловен простор	17,472	405	2.4%	7.5%	7.5%
	Потрошувачки кредити	29,309	848	3.0%	10.3%	10.6%
	Негативни салда по тековни сметки	9,434	183	2.0%	11.6%	11.2%
	Кредитни картички	21,995	-1,152	-5.0%	11.3%	12.1%
	Автомобилски кредити	3,972	-247	-5.9%	8.2%	8.2%
	Други кредити	980	-144	-12.8%	8.7%	8.9%
ВКУПНО ФИЗИЧКИ ЛИЦА		83,162	-107	-0.1%		
ПРЕТПРИЈАТИЈА И ДРУГИ КЛИЕНТИ	Земјоделство, шумарство и рибарство	4,357	29	0.7%	7.8%	7.8%
	Индустрија	50,643	695	1.4%	7.9%	7.9%
	Градежништво	16,630	1,207	7.8%	8.4%	8.5%
	Трговија на големо и мало	45,658	907	2.0%	8.2%	8.4%
	Транспорт и складирање	8,456	70	0.8%	8.9%	9.0%
	Објекти за сместување и сервисни дејности со храна	3,844	146	3.9%	8.6%	8.8%
	Дејности во врска со недвижен имот	4,003	442	12.4%	8.1%	8.2%
Останати дејности	11,741	564	5.0%	8.5%	8.4%	
ВКУПНО ПРЕТПРИЈАТИЈА И ДРУГИ КЛИЕНТИ		145,333	4,059	2.9%		
ВКУПНА ИЗЛОЖЕНОСТ НА КРЕДИТЕН РИЗИК		321,505	5,382	1.7%		

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: Подетални движења на сите дејности и кредитни производи се наведени во анексот бр. 13 - Кредитна изложеност и пресметана исправка на вредноста, на ниво на банкарскиот систем по категории на ризик и сектор.

Раздвижувањето на кредитната активност не предизвика поголеми поместувања во секторската структура на кредитите. Кредитите на претпријатијата и понатаму се најзастапени во структурата на

вкупните кредити. Од вкупните кредити на 31.03.2011 година, 61,6% се кредити одобрени на претпријатијата, 38,2% на населението и 0,2% на други клиенти (анекс бр. 4 - Структура на кредитите на нефинансиските субјекти).

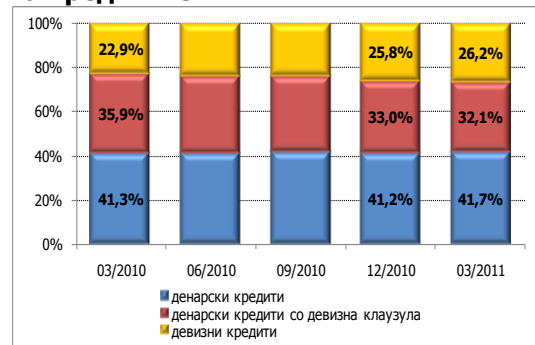
На 31.03.2011 година, најголем дел од кредитната поддршка на банките е кон клиентите од дејноста „индустрија“, а најголем придонес за вкупниот пораст на кредитната изложеност кон нефинансиските субјекти имаа кредитите одобрени на клиентите коишто се занимаваат со градежништво. Во истиот период, највисок квартален релативен пораст имаа кредитите одобрени на клиентите коишто се занимаваат со дејности во врска со недвижен имот. Потрошувачките кредити и понатаму се најпривлечниот кредитен производ кај населението. Тие на квартална основа забележаа највисок апсолутен и релативен раст. Станбените кредити, се втор кредитен производ според висината на кварталниот апсолутен и релативен раст. Од друга страна, негативни квартални промени забележаа кредитните картички, автомобилските кредити и другите кредити.

Графикон бр. 25 Квартална промена на кредитите според валутата

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

Графикон бр. 26 Валутна структура на кредитите

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

Намалување на просечната каматна стапка се забележува кај повеќето дејности и кај повеќе кредитни производи, што е поврзано со олеснетите кредитни услови¹⁴ од страна на банките.

Кредитите со валутна компонента (девизни кредити и кредити во денари со девизна клаузула) и понатаму се најзастапени во вкупните кредити (Графикон бр. 26). Најсилен квартален раст од 2.694 милиони денари (или за 3,5%) прикажаа денарските кредити, со што беа главен двигател (со 64,2%) на вкупниот раст на кредитите (Графикон бр. 25). Девизните кредити

¹⁴ Согласно со анкетите за кредитната активност на банките.

Графикон бр. 27 Валутна структура на кредитите по сектори

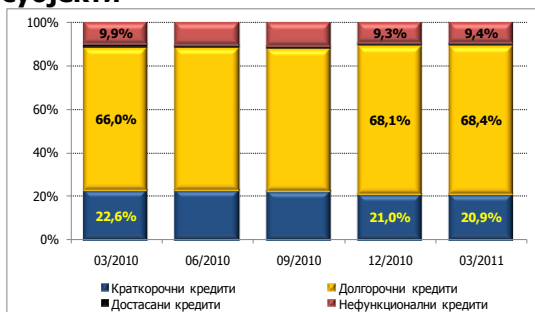

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

забележаа нешто помал раст во однос на денарските кредити (од 1.837 милиони денари, или за 3,8%). Наспроти нив, денарските кредити со девизна клаузула и во овој квартал забележаа намалување.

Кредитирањето со валутна компонента и понатаму е позастапено во структурата на кредитите на претпријатијата, додека кај кредитите на населението поголемо учество има денарските кредити (Графикон бр. 27). Сепак, за вкупниот квартален раст на кредитите на претпријатијата и други клиенти позначителен придонес има денарските кредити (со 72,1%), додека за растот на кредитите на населението поголем придонес има девизните кредити (со 42,9%).

Графикон бр. 28 Рочна структура на вкупните кредити на нефинансиски субјекти

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

Од аспект на рочната структура на кредитната активност на банките (Графикон бр. 28), долгорочните кредити имаа највисок апсолутен квартален раст од 3.282 милиона денари (или за 2,6%), со што за растот на вкупните кредити придонесоа со 78,2%. Овој раст во најголема мера беше условен од растот на долгорочното кредитирање на претпријатијата и другите клиенти (75,6%).

Графикон бр. 29 Квартална промена на кредитите според рочноста и на вкупните кредити

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

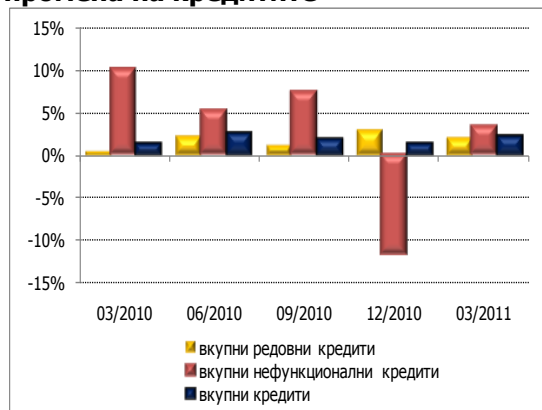
Нефункционалните кредити забележаа највисок релативен квартален раст од 3,3% (или за 564 милиони денари). Ова главно се должи на зголемувањето на нефункционалните кредити на претпријатијата за 4,7% (или за 531 милиони денари), коишто за вкупниот раст на нефункционалните кредити придонесоа со 94,1%. Притоа, за растот на нефункционалните кредити на претпријатија, девизните и денарските кредити со девизна клаузула имаа речиси подеднаков придонес со околу 45%. **Во споредба со март 2010 година, нефункционалните кредити пораснаа за 2,8%. Достасаните кредити и краткорочните кредити** забележаа поумерени квартални промени (анекс бр. 4 -

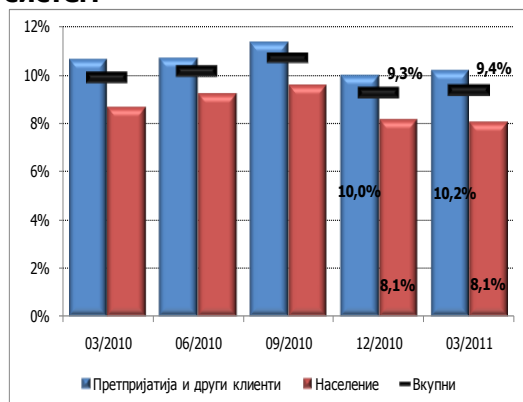
Структура на кредитите на нефинансиските субјекти).

Графикон бр. 30 Квартални стапки на промена на кредитите

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

Графикон бр. 31 Нефункционални кредити во вкупните кредити по сектори и на ниво на банкарскиот систем

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од банките.

Наспроти надолниот тренд во претходниот квартал, во првиот квартал од 2011 година, нефункционалните кредити имаа повисока стапка на раст од редовните кредити (Графикон бр. 30). Така, кварталната стапка на раст на редовните кредити изнесуваше 2,1%, а на нефункционалните кредити 3,3%. Сепак, и покрај ваквиот раст на нефункционалните кредити, редовните кредити забележаа значителен апсолутен раст (од 3.633 милиони денари), придонесувајќи со 86,6% за растот на вкупните кредити.

Од аспект на одделните сектори, во овој квартал, нефункционалните кредити на претпријатијата и другите клиенти растеа посилно од нефункционалните кредити на населението. Кварталната стапка на раст на нефункционалните кредити на претпријатијата и другите клиенти изнесуваше 4,7%, а на населението 0,4%. Ваквите поместувања условија незначителни промени на учеството на нефункционалните кредити во вкупните кредити и соодветно по сектори (Графикон бр. 31).

Групата големи банки има најголемо учество во сите категории кредити на ниво на банкарскиот систем. Сепак на квартална основа, од аспект на секторската структура, се забележува намалување на учеството на групата големи банки во кредитите на претпријатија и на другите клиенти, за сметка на зголемувањето на учеството на групата средни банки. Од аспект на рочната структура, јакне учеството на групата средни банки во краткорочните кредити и нефункционалните кредити. Од друга страна, во истиот период учеството на групата големи банки во споменатите категории кредити се намалува. Според валутната структура, на квартална основа, се забележува значително

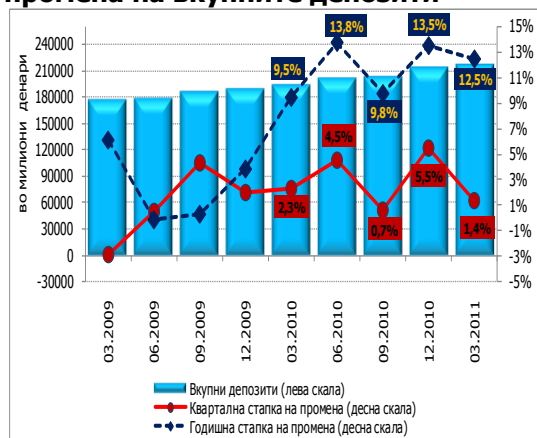
намалување на учеството на групата големи банки за сметка на зголемувањето на застапеноста на средните банки во девизните кредити (анекс бр. 5 - Распределба на кредитите по одделни групи банки).

Најголемата застапеност на кредитите на претпријатија според секторската поделба и на долгорочните кредити според рочната структура е карактеристична кај сите групи банки. Кредитите со валутна компонента се позастапени кај групите големи и средни банки, додека кај малите банки преовладуваат денарските кредити (анекс бр. 6 - Структурни карактеристики на кредитите кај одделните групи банки).

4. Депозитна активност на банките

Во првиот квартал од 2011 година депозитното јадро на банките продолжи да расте, но со забавено темпо во однос на претходниот квартал.

Графикон бр. 32 Квартална и годишна промена на вкупните депозити

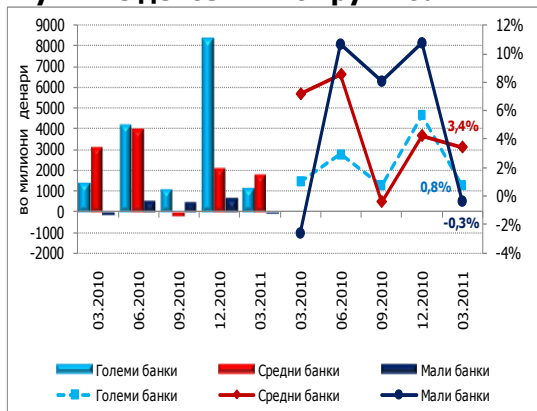
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На 31.03.2011 година, вкупните депозити на нефинансиските субјекти изнесуваа 216.227 милиони денари и во однос на крајот на 2010 година забележаа апсолутен раст од 2.958 милиони денари (Графикон бр. 32). Притоа, кварталната стапка на раст на депозитите (31.03.2011 година во однос на 31.12.2010 година) беше околу четири процентни поени пониска во однос на стапката на раст остварена во последниот квартал од 2010 година. Доколку споредбата се направи со првиот квартал од 2010 година, забавувањето на кварталниот раст на депозитите е само 0,9 процентни поени. На годишна основа, стапката на раст е повисока за три процентни поени, во однос на март 2010 година.

Забавувањето на растот на депозитната активност беше забележливо кај сите групи банки (Графикон бр. 33). Групите големи и средни банки остварија раст на прибраните депозити и речиси во целост ја условија динамиката на депозитното јадро на банкарскиот систем (групата големи банки

Графикон бр. 33 Абсолютна и релативна квартална промена на вкупните депозити по групи банки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 34 Валутна структура на депозитите на нефинансиските субјекти

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

придонесе со 40,4%, а групата средни банки со 60,2% во вкупниот квартален пораст на депозитите на нефинансиските субјекти). Кај групата мали банки се забележа незначително намалување на вкупните депозити.

Во првиот квартал од 2011 година дојде до промена на валутните склоности на депонентите, па депозитите со валутна компонента повторно растеа позасилено во однос на денарските депозити. Девизните депозити и денарските депозити со девизна клаузула се зголемија за 2.328 милиони денари и 176 милиони денари, соодветно. Како резултат на тоа, дојде до повторно зголемување на нивното учество во структурата на вкупните депозити, по надолниот тренд во последните три квартали (Графикон бр. 34). Девизните депозити сè уште формираат најголем дел од вкупната депозитна база на банките и во овој квартал условија 78,7% од порастот на вкупните депозити на нефинансиските субјекти, за разлика од претходната година кога денарските депозити беа главниот двигател на растот на депозитната база на банките. Порастот на девизните депозити беше најизразен кај населението (анекс бр. 7 - Структура на депозитите на нефинансиските субјекти). Од друга страна, денарските депозити остварија највисока годишна стапка на раст од 21,9%, (повисока за 13,5 процентни поени во споредба со годишната стапка на раст на девизните депозити). Меѓутоа, најголем дел од тој раст е остварен во последните три квартали од 2010 година, додека растот на денарските депозити во првиот квартал од 2011 година е само 0,5%.

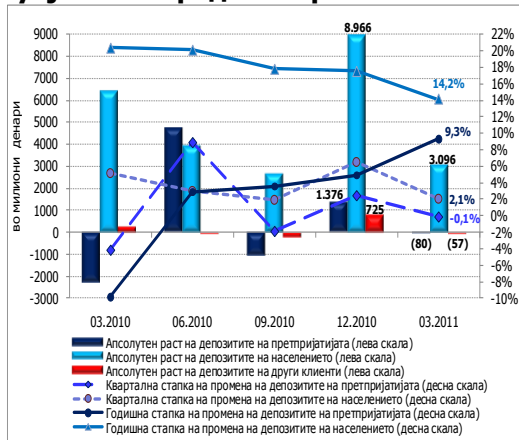
Гледано според групи банки, девизните депозити и понатаму преовладуваат во валутната структура на депозитите кај групите големи и средни банки, додека денарските депозити се најзастапени кај групата мали банки. Во однос на претходниот квартал се забележува зголемување на учеството на девизните депозити во структурата на депозитите кај групите средни и мали банки

Графикон бр. 35 Секторска структура на депозитите на нефинансиските субјекти

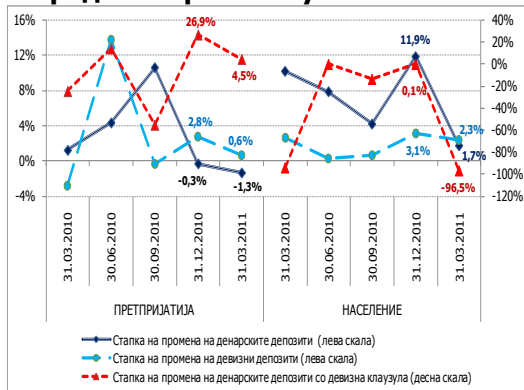
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 36 Динамика на депозитите на нефинансиските субјекти според сектор

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 37 Квартална релативна промена на депозитите според сектори и валути

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

(анекс бр. 8 - Структурни карактеристики на депозитите на нефинансиските субјекти по групи банки).

И покрај забавениот квартален раст, депозитите на населението и во првиот квартал од 2011 година останаа главен двигател на динамиката на депозитите на нефинансиските субјекти. Во овој квартал депозитите на населението во целост го определија вкупниот пораст на депозитите (придонес од 104,7%). Наспроти тоа, депозитите на претпријатијата во првиот квартал од годината забележаа намалување од 80 милиони денари.

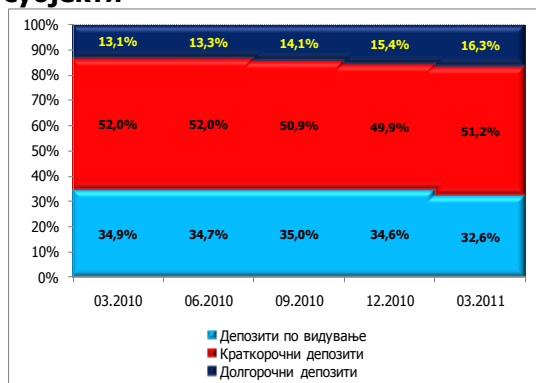
На годишно ниво, и депозитите на населението и депозитите на претпријатијата забележаа раст (Графикон бр. 36). И покрај забавувањето на растот, годишната стапка на раст на депозитите на населението е повисока за 4,9 процентни поени, во однос на годишната стапка на раст на депозитите на претпријатијата. Како резултат на ваквите движења, **продолжи да се зголемува учеството на депозитите на населението во структурата на вкупното депозитно јадро на банките,** за сметка на намалувањето на учеството на депозитите на претпријатијата (Графикон бр. 35). Депозитите на населението се структурно најзастапени кај сите групи банки, а нивното учество е особено изразено кај групата големи банки (анекс бр. 8 - Структурни карактеристики на депозитите на нефинансиските субјекти по групи банки).

Во првиот квартал од 2011 година, денарските и девизните депозити на населението растеа со забавена динамика и забележаа раст од 1.028 милиони денари и 2.072 милиони денари, соодветно (Графикон бр. 37). Овие две групи депозити го условуваат и вкупниот раст на депозитите на населението, имајќи ја предвид негативната стапка на промена на депозитите во денари со девизна клаузула. Вкупното квартално намалување на депозитите на претпријатијата

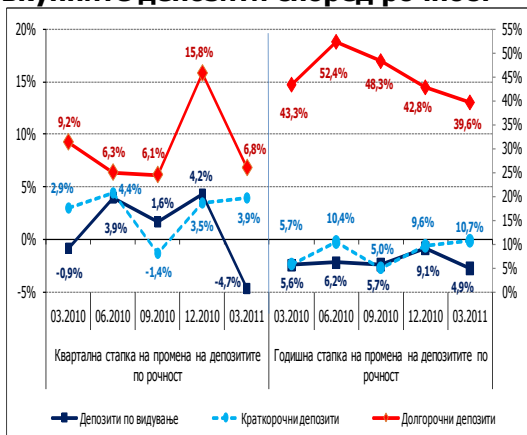
се должи на намалувањето на денарските депозити (за 408 милиони денари).

Графикон бр. 38 Рочна структура на депозитите на нефинансиските субјекти

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 39 Движење на вкупните депозити според рочност

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во првиот квартал од 2011 година краткорочните депозити се сè уште најзастапени во рочната структура на вкупните депозити (Графикон бр. 38) и растеа со посилно темпо во однос на претходниот квартал (Графикон бр. 39). Од друга страна, долгорочните депозити забележаа забавување на кварталниот раст, и покрај поизразениот пад на каматните стапки на краткорочните депозити наспроти поблагото намалување на каматните стапки на долгорочните депозити. Краткорочните депозити¹⁵ остварија највисок апсолутен квартален пораст од 4.189 милиони денари и условија најголем дел (141,6%) од порастот на вкупните депозити. Долгорочните депозити забележаа квартален пораст од 2.234 милиони денари и благо зголемување на нивното учество во рочната структура на депозитите. Најголем дел (60,4%) од порастот на долгорочните депозити се должи на порастот на денарските депозити, при што денарските депозити на населението придонесоа со 99,2% во овој пораст. Од друга страна, структурното учество на депозитите по видување¹⁶ во вкупните депозити се намали како резултат на негативната квартална стапка на промена на овие депозити. Краткорочните депозити преовладуваат во рочната структура кај сите групи банки, додека најголема застапеност на долгорочните депозити има кај групата средни банки (анекс бр. 8 - Структурни карактеристики на депозитите на нефинансиските субјекти по одделни групи банки).

Групата големи банки е најзастапена во валутната, секторската и рочната структура на вкупните депозити.

¹⁵ Зголемувањето на краткорочните депозити речиси во најголем дел (52,2%) се должи на зголемувањето на денарските депозити, при што депозитите на претпријатијата придонесоа со 63,3%, а депозитите на населението со 38,6%. Придонесот на девизните депозити во вкупниот раст на краткорочните депозити изнесуваше 42,7% (при што девизните депозити на населението условија 78,5% од овој пораст).

¹⁶ Најголем дел (89,0%) од падот на депозитите по видување се должи на намалувањето на денарските депозити, при што денарските депозити на претпријатијата придонесоа со 57,9%.

Позначителни квартални промени во структурата на депозитите по групи банки се забележаа само во валутната структура на депозитите. Намалувањето на структурното учество на групата големи банки во денарските депозити со девизна клаузула (за 12,4 процентни поени), беше проследено со речиси идентично зголемување на учеството на групата средни банки во структурата на овие депозити (анекс бр. 9 - Распореденост на депозитите по одделни групи банки).

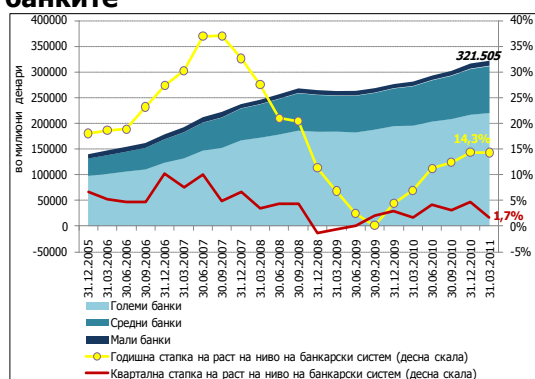

III. Ризици во банкарското работење

1. Кредитен ризик

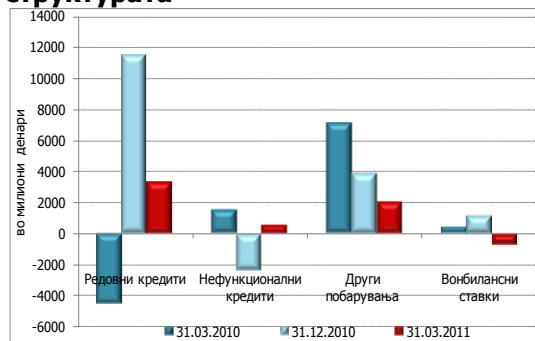
Во првиот квартал од 2011 година се забележува забавен раст на кредитната изложеност и мало влошување на дел од показателите за квалитетот на кредитното портфолио на банките, во споредба со последниот квартал од 2010 година.

Графикон бр. 40 Движење и стапки на раст на кредитната изложеност на банките

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 41 Квартална промена на кредитната изложеност според одредени ставки во нејзината структура

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На 31.03.2011 година, вкупната кредитна изложеност на банките изнесуваше 321.505 милиони денари и забележа раст од 5.382 милиона денари на квартална (прв квартал од 2011 година во однос на последниот квартал од 2010 година), односно 40.302 милиони денари на годишна основа (31.03.2011 во однос на 31.03.2010 година) (Графикон бр. 40). Притоа, се забележува поголемо забавување на кварталната стапка на раст на кредитната изложеност (од 4,7% на 1,7%) од забавувањето на годишната стапка на раст (од 14,4% на 14,3%). Во кварталниот раст на кредитната изложеност најмногу учествуваа редовната главница и другите побарувања (Графикон бр. 41), со 61,3% и 38,4%, соодветно (анекс бр. 10 - Структура на кредитната изложеност според одредени ставки, на ниво на банкарскиот систем). Редовната главница на квартална основа се зголеми за 3.298 милиони денари (1,6%), како резултат на растот на кредитната изложеност кон градежништвото и трговијата на големо и мало (кај претпријатијата), односно на потрошувачките кредити (кај физичките лица).

Кварталниот раст на ставката „други побарувања“ (2.065 милиони денари или 4,4%) е резултат на пренасочувањето на банките кон новиот инструмент - записи за шестмесечен депозит кај Народната банка. На

Графикон бр. 42 Квартална промена на кредитната изложеност според секторската структура

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 43 Квартална промена на кредитната изложеност според валутната структура

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

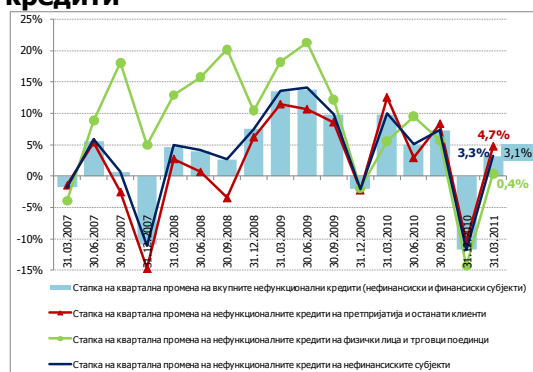
31.03.2011 година осум банки¹⁷ имаа пласирано средства во записи за шестмесечен депозит кај Народната банка во вкупен износ од 8.590 милиони денари, што претставува 2,7% од вкупната кредитна изложеност или 9,6% од кредитната изложеност кон финансиските институции и државата. Наспроти тоа, благајничките записи и државните записи (коишто се дел од ставката „други побарувања“) забележаа квартален пад од 6.070 и 152 милиона денари, соодветно. Новиот инструмент на Народната банка во голема мера го определи растот на денарската кредитна изложеност, којашто се зголеми за 5.270 милиони денари, или за 3,7% (Графикон бр. 43) и определи 97,9% од кварталниот раст на вкупната кредитна изложеност (анекс бр. 11 - Валутна структура на кредитната изложеност и пресметана исправка на вредноста и посебна резерва на ниво на банкарскиот систем). Сепак, од аспект на секторската структура (Графикон бр. 42), најголем придонес (75,4%) во кварталниот раст на кредитната изложеност имаше секторот „претпријатија и останати клиенти“ (квартален раст од 4.059 милиони денари или 2,9%). Наспроти тоа, по едногодишниот постојан раст, кредитната изложеност кон секторот „население“ (физички лица и трговци-поединци), во овој квартал се намали за 187 милиони денари, или за 0,2%. Ова намалување е резултат на активностите на една голема банка за наплата и затворање на голем дел од побарувањата врз основа на кредитни картички. Како резултат на овие активности, се забележува забавување на растот на кредитната изложеност кај групата големи банки (на 31.03.2011 година, кварталниот раст изнесува 1,6%, а на 31.12.2010 година, 4,1%). И покрај тоа, групата големи банки и понатаму е главниот носител на растот на кредитната изложеност на банкарскиот систем (со учество од 68,7% во кварталниот раст). Забавување на растот

¹⁷ На 31.03.2011 година две банки од групата големи банки пласираа средства во запис за шестмесечен депозит (80,3% во вкупниот износ на ниво на банкарскиот систем), пет банки од групата средни банки (19,5%) и само една банка од групата мали банки (0,2%).

на кредитната изложеност се забележува и кај групата средни банки (на 31.03.2011 квартален раст од 2,6%; на 31.12.2010 квартален раст од 5,6%), но главно како резултат на намалените вложувања во благајнички записи за 30,4%. Од истата причина, кај групата мали банки во овој квартал кредитната изложеност се намали за 3%.

Графикон бр. 44 Квартални стапки на промена на нефункционалните кредити

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

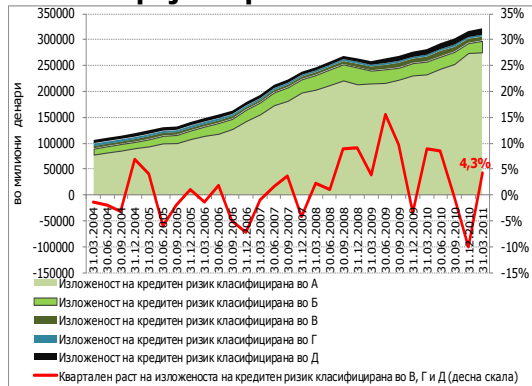
Во првиот квартал од 2011 година, кај сите групи банки растеа нефункционалните кредити, а најмногу кај групата големи банки (квартален раст од 442 милиона денари, или 4,1%, што е 79,4% од вкупниот раст на нефункционалните кредити на банкарскиот систем). Кварталниот раст на вкупните нефункционални кредити (на нефинансиските и финансиските субјекти) изнесуваше 3,1%, (Графикон бр. 44). Носител на растот (со придонес од 95,9%) беше секторот „претпријатија и останати клиенти“. Нефункционалните кредити на населението забележаа минимален раст од 23 милиони денари, а кај финансиските институции тие се намалија за 16 милиони денари (анекс бр. 12 - Нефункционални кредити, кредитна изложеност во “В”, “Г” и “Д” и пресметана исправка на вредноста). Побрзиот раст на нефункционалните, во однос на вкупните кредити, доведе до раст на нивниот сооднос, во однос на крајот на 2010 година.

1.1. Квалитет на кредитното портфолио на банкарскиот систем и на одделните групи банки

По првичното подобрување на показателите за квалитетот на кредитното портфолио на крајот на 2010 година, во текот на првиот квартал од 2011 година тие покажаа одредено влошување. Треба да се има предвид дека подобрувањето на квалитетот на кредитното портфолио на крајот на 2010 година, пред сè се должеше на извршените отписи и наплатите врз основа на преземање на обезбедувањето. На 31.03.2011 година,

Графикон бр. 45 Движење и стапка на промена на кредитната изложеност по категорија на ризик

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

кредитната изложеност во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ во однос на декември 2010 година го зголеми своето учество во вкупната кредитна изложеност од 7,1% на 7,3% (Графикон бр. 45).

На 31.03.2011 година, кредитната изложеност во „В“, „Г“ и „Д“ квартално се зголеми за 963 милиони денари, од кои 57,8% отпаѓаат на нефункционалните кредити (анекс бр. 13 - Кредитна изложеност и пресметана исправка на вредноста на ниво на банкарскиот систем по категории на ризик и сектор). Притоа, учеството на нефункционалните кредити во вкупните кредити минимално се зголеми (на 9,4% од 9,3% на 31.12.2010 година).

Табела бр. 5 Показатели за квалитетот на кредитното портфолио на банкарскиот систем

Показател	31.03.2010	31.12.2010	31.03.2011
Просечно ниво на ризичност	6,8%	6,1%	6,3%
Учество на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност	8,2%	7,1%	7,3%
Учество на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност, без изложеност кон финансиските институции и државата	10,6%	9,6%	9,9%
Учество на „Д“ во вкупната кредитна изложеност	3,8%	3,6%	3,9%
Покриеност на „В“, „Г“ и „Д“ со вкупната пресметана исправка на вредност и посебна резерва	82,5%	85,8%	86,8%
Покриеност на нефункционалните кредити со вкупната пресметана исправка на вредност и посебна резерва	109,4%	110,2%	112,7%
Покриеност на нефункционалните кредити со вкупната пресметана исправка на вредност и посебна резерва за нефункционални кредити	70,1%	74,2%	76,2%
Учество на „В“, „Г“ и „Д“ во сопствени средства	64,0%	59,3%	59,3%
Учество на „Д“ во сопствени средства	29,6%	30,4%	31,5%
Пресметана исправка на вредност и посебна резерва/Сопствени средства	53,2%	50,9%	51,5%
Учество на нефункционални кредити-нето од пресметаната исправка на вредност за нефункционални кредити во сопствени средства	14,6%	11,9%	10,9%
Учество на „В“, „Г“ и „Д“ нето од пресметана исправка на вредност и посебна резерва, во сопствени средства	23,0%	19,5%	18,7%
Учество на нефункционалните кредити во вкупните кредити	9,9%	9,3%	9,4%
Учество на реструктурираните и пролонгираните кредити во вкупните кредити	10,7%	10,9%	10,1%
10 најголеми кредитни изложености (по клиент) / вкупна кредитна изложеност	17,7%	19,5%	19,9%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Пресметаната исправка на вредноста и посебна резерва растеше побрзо (квартален раст од 5,5%) во однос на кредитната изложеност, поради што се зголеми просечното ниво на

Графикон бр. 46 Покриеност на кредитната изложеност во категории на ризик „А“ и „Б“ со пресметана исправка на вредноста и посебна резерва

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 47 Покриеност на кредитната изложеност во категории на ризик „В“, „Г“ и „Д“ со пресметана исправка на вредноста и посебна резерва

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

ризицност на кредитното портфолио на банкарскиот систем. Од друга страна, овој раст овозможи подобрување (зголемување) на показателите за покриеноста на изложеноста со повисока ризицност со издвоената исправка. Носител на кварталниот раст на вкупната пресметана исправка на вредноста и посебна резерва беше пресметаната исправка на вредноста и посебна резерва за кредитната изложеност кон секторот „претпријатија и останати клиенти“ (861 милион денари или 6,5%), каде што просечното ниво на ризицност беше највисоко - 9,7% (9,4% на 31.12.2010 година - анекс бр. 14 - Показатели за кредитната изложеност кон секторот „претпријатија и останати клиенти“). Просечното ниво на ризицност на изложеноста кон физичките лица и трговците-поединци се зголеми (од 6,3% на 31.12.2010 година на 6,6% на 31.03.2011 година), како резултат на зголемувањето на пресметаната исправка на вредноста и посебна резерва од 72 милиона денари (2,9%) кај потрошувачките кредити (анекс бр. 15 - Показатели за кредитната изложеност кон физичките лица). Притоа, кај сите групи банки, квартално растеше пресметаната исправка на вредноста, а групата големи банки имаше највисоко учество во овој пораст (56,5%).

Покриеноста на кредитната изложеност класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ со исправка на вредноста и посебна резерва забележа зголемување од 67,2% на крајот на 2010 година, на 68,4% на крајот на првиот квартал од 2011 година. Овој раст се должи на побрзиот квартален раст на исправката на вредноста (за 6,2%) во однос на растот на кредитната изложеност во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ (за 4,3%). Притоа, по одделни категории на ризик (Графикон бр. 46 и Графикон бр. 47) покриеноста на кредитната изложеност порасна единствено кај категоријата на ризик „В“ (од 28,4% на 28,5%). Покриеноста на кредитната изложеност во категориите на

ризик „В“, „Г“ и „Д“ со соодветната исправка на вредноста е највисока кај дејноста „текстилна индустрија и производство на облека и обувки“ (83%), додека кај населението покриеноста е најголема кај кредитите врз основа на негативни салда по тековни сметки (85,5%).

На крајот на првиот квартал од 2011 година, учеството на реструктурираната и пролонгираната кредитна изложеност во вкупната кредитна изложеност се намали на 10,1% (од 10,9% на крајот на 2010 година). Над половина (55%) од реструктурираната кредитна изложеност е нефункционална главница од која, 94% е кај секторот „претпријатија“. Покриеноста на реструктурираната кредитна изложеност со пресметаната исправка на вредноста (или просечната ризичност) за оваа изложеност изнесуваше 42,6%, што е намалување за 9,3 процентни поени во однос на крајот на 2010 година. Наспроти тоа, покриеноста на пролонгираната кредитна изложеност се зголеми од 10,7% на 31.12.2010 на 11,3% на 31.03.2011 година (Табела бр. 5).

Концентрацијата на кредитната изложеност, анализирана како учеството на десетте клиенти со најголема кредитна изложеност во вкупната кредитна изложеност е речиси непроменета во однос на крајот на 2010 година. Притоа, кај секторот „претпријатија и останати клиенти“ учеството на десетте најголеми кредитокорисници во вкупната изложеност изнесуваше 12,2% (поработ од 0,1 процентен поен во однос на 31.12.2010 година), додека кај физичките лица не се забележа промена (0,7% и на двата датума). Највисоко учество на десетте најголеми клиенти во вкупната кредитна изложеност е присутно кај групата мали банки (над 60% кај сите поединечни банки) додека најниско кај групата средни банки, кај кои ова учество во просек изнесува 29,4%. Кај големите банки

ова учество се движеше во интервалот од 18,6% до 30,7%.

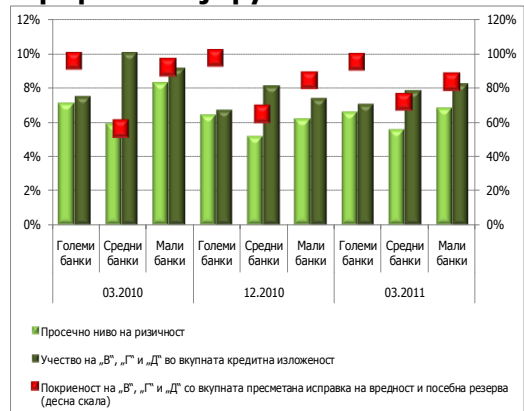
Во првиот квартал од 2011 година, износот на отпишаните побарувања на банкарскиот систем беше минимален и немаше значително влијание врз показателите за квалитетот на неговото кредитното портфолио. Направените отписи беа во износ од 25 милиони денари (само 1,6% од отписите извршени во претходниот квартал или 6,4% од отписите извршени во првиот квартал од 2010 година) и учествуваа со 0,5% во вкупната кредитна изложеност на 31.12.2010 година. Најголем дел од вкупните отписи на кредитни изложености кон нефинансиските субјекти (околу 70%) беа од секторот „претпријатија“, и тоа отписи на кредити (71,2%). Од аспект на валутата, 98,7% од вкупните отпишани побарувања беа во денари. Највисоко учество од 47,6% во вкупните отпишани побарувања во првиот квартал имаше една средна банка, додека учеството на трите големи банки, заедно, изнесуваше 28,1%.

Графикон бр. 48 Движење на наплатените, претходно отпишани побарувања

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 49 Показатели за квалитетот на кредитното портфолио кај групите банки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Од побарувањата коишто биле отпишани во претходните квартали, во текот на првиот квартал од 2011 година банките наплатиле 50 милиони денари (Графикон бр. 48). Наплатените претходно отпишани побарувања во најголем дел беа од физички лица (81,3%) и во целост во денари. Притоа, 98,5% од вкупните наплатени, претходно отпишани побарувања беа концентрирани кај три банки (една голема и две средни банки).

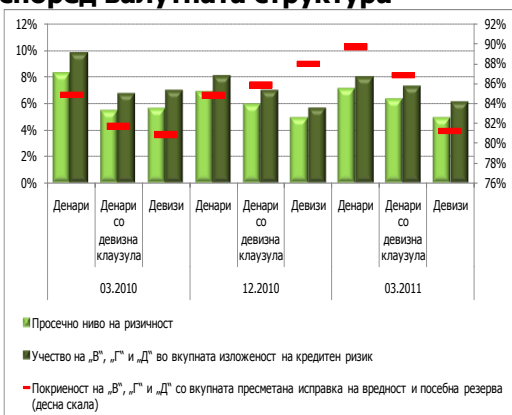
На 31.03.2011 година, показателите на групата мали банки покажуваат највисоко ниво на кредитен ризик и најголемо влошување во текот на првиот квартал од годината (Графикон бр. 49). Така, просечното ниво на ризициност на кредитното портфолио на оваа група банки на 31.03.2011 година беше 6,8% (6,2% на 31.12.2010 година), додека учеството на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност изнесуваше 8,2% (7,4%

на 31.12.2010 година). Највисока покриеност на „В“, „Г“ и „Д“ со пресметаната исправка на вредноста и посебна резерва имаше групата големи банки (94,2%), што е непроменета состојба во однос на претходните квартали. Кредитната изложеност на групата големи банки има речиси непроменето просечно ниво на ризичност во однос на крајот на 2010 година, додека учеството на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност се зголеми за 0,3 процентни поени. Минимално подобрување на одредени показатели за нивото на кредитен ризик се забележува кај групата средни банки, каде што учеството на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност се намали за 0,3 процентни поени, а нивната покриеност со пресметаната исправка на вредноста се зголеми за 6,9 процентни поени (анекс бр. 12 - Нефункционални кредити, кредитна изложеност во „В“, „Г“ и „Д“ и пресметана исправка на вредноста).

Графикон бр. 50 Показатели за квалитетот на кредитното портфолио според валутната структура

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Според валутната структура на кредитната изложеност, во првиот квартал на 2011 година, најголема ризичност има кредитната изложеност во денари, додека најголемо влошување се забележа кај девизната кредитна изложеност (Графикон бр. 50). Денарската кредитна изложеност имаше највисоко просечно ниво на ризичност (7,2%) и учество на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност (8%), но и највисока покриеност на „В“, „Г“ и „Д“ со пресметаната исправка на вредноста и посебна резерва (89,7%). Учеството на „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност најмногу порасна кај девизната кредитна изложеност (за 0,5 процентни поени), чијашто покриеност со пресметаната исправка на вредноста и посебна резерва се намали за 6,8 процентни поени. Кај денарската изложеност со девизна клаузула показателите за кредитен ризик не забележаа значителни промени во однос на претходниот квартал.

1.2. Стрес-тест симулација за чувствителноста на банкарскиот систем на зголемување на ризичноста на кредитната изложеност

Стрес-тестирањето на чувствителноста на банкарскиот систем на симулираното влошување на ризичноста на кредитната изложеност кон нефинансиските субјекти, претпоставува миграција на определен процент на изложеност од секоја категорија на ризик, кон двете следни категории со повисок степен на ризичност, каде што се распоредуваат во подеднаков износ. При симулацијата се претпоставува идентично ниво на просечна ризичност на секоја од категориите на ризик, како и пред миграцијата на изложеноста (пред симулацијата). Целта на симулацијата е да се утврди негативниот ефект врз адекватноста на капиталот и степенот на ризичност на изложеноста од миграцијата на кредитната изложеност од постоечката во повисоките категории на ризик (како за вкупната изложеност, така и за изложеноста по одделни сектори и дејности).

Табела бр. 6 Резултати од стрес-тест симулациите

Показател		Кредитна изложеност кон претпријатија и останати клиенти и кон физички лица	Кредитна изложеност на банкарскиот систем
почетна состојба	Адекватност на капиталот на ниво на банкарски систем	16,8%	
	% на В, Г и Д во вкупната изложеност на кредитен ризик	9,8%	7,3%
	Просечно ниво на ризичност	8,5%	6,3%
I сценарио	Адекватност на капиталот на ниво на банкарски систем	14,8%	
	% на В, Г и Д во вкупната изложеност на кредитен ризик	14,8%	10,8%
	Просечно ниво на ризичност	10,6%	7,8%
II сценарио	Адекватност на капиталот на ниво на банкарски систем	10,5%	
	% на В, Г и Д во вкупната изложеност на кредитен ризик	24,8%	17,9%
	Просечно ниво на ризичност	14,6%	10,7%

Доколку се претпостави истовремено прераспоредување на 10% (I сценарио) и 30% (II сценарио) од кредитната изложеност кон претпријатијата и останатите клиенти и кон физичките лица, од категориите со пониска кон категориите со повисока ризичност, најголемо влошување на квалитетот има кај изложеноста кон дејноста - „дејности во врска со недвижен имот“ и кај кредитите за набавка и реновирање станбен и деловен простор (анекс бр. 16 - Стрес-тест симулација врз кредитната изложеност кон одделните дејности од секторот „претпријатија и останати клиенти“ и кон физички лица, по одделни кредитни производи). Притоа, стапката на адекватност на капиталот на банкарскиот систем би забележала намалување за 2,0 процентни поени при изведување на првото сценарио, односно за

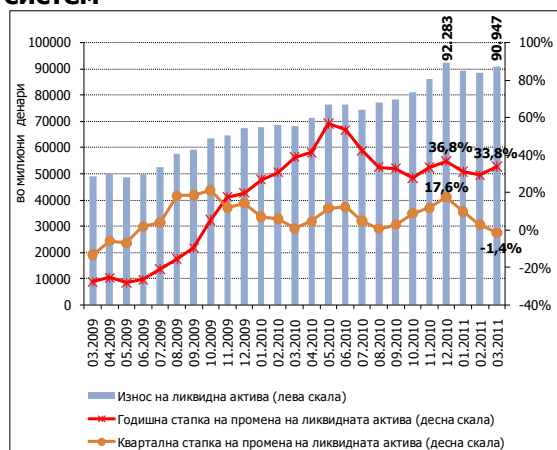

6,3 процентни поени при второто поекстремно сценарио. Учеството на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ во вкупната кредитна изложеност на ниво на банкарскиот систем би се зголемила за 3,5 процентни поени (при првото сценарио), односно за 10,6 процентни поени (при второто сценарио). Ако се има предвид само изложеноста кон претпријатијата и населението, односно ако од симулациите се из земе изложеноста кон финансиските институции и државата, тогаш учеството на изложеноста класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ би прикажала зголемување од 5,0 и 15,0 процентни поени, соодветно, при примена на соодветните сценарија за миграција на изложеноста.

2. Ликвидносен ризик

Показателите за ликвидноста и понатаму се на задоволително ниво, иако во првиот квартал од 2011 година, ликвидната актива, а со тоа и показателите за ликвидноста на банкарскиот систем се намалија. Воедно, надолниот тренд на ликвидната актива беше привремен (во јануари и февруари) и веќе во март 2011 година, ликвидната актива на банките повторно почна да расте. Согласно со очекувањата и досегашните искуства на банките, депозитната база покажува релативно висок степен на стабилност, којшто дополнително се зголеми на крајот на овој квартал.

Графикон бр. 51 Движење на ликвидната актива на банкарскиот систем

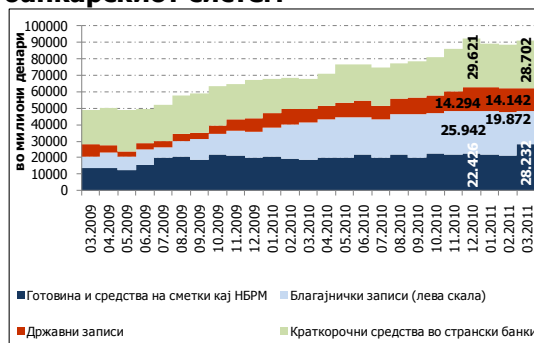
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

2.1. Движење на ликвидните средства и показателите за ликвидноста на банкарскиот систем

Во првиот квартал од 2011 година, ликвидната актива се намали за 1.336 милиони денари, или за 1,4% во однос на крајот на 2010 година (Графикон бр. 51). Со оглед на тоа дека банкарскиот систем во Република Македонија, на крајот од 2010 година, достигна релативно високо ниво на ликвидни средства, намалувањето во првиот квартал од 2011 година не ја нарушува ликвидната позиција на банките. По намалувањето на ликвидната актива во првите два месеци од 2011 година, во март таа повторно се зголеми. Како резултат на тоа, ликвидните средства сè уште се на задоволително ниво.

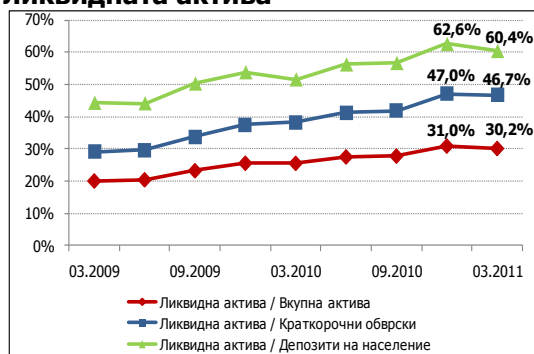
Графикон бр. 52 Месечна состојба на елементите на ликвидната актива на банкарскиот систем

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во рамки на ликвидната актива, благајничките записи се намалија за 6.070 милиони денари, додека сметките кај Народната банка забележаа зголемување од 5.806 милиони денари, како резултат на вложувањата во новиот инструмент на Народната банка - записот за шестмесечен депозит, којшто банките можат да го користат за исполнување на стапките за денарска или за девизна ликвидност¹⁸. Така, дел од благајничките записи банките ги пренасочија во записи за шестмесечен депозит. Во првиот квартал од 2011 година, тие пласираа 8.590 милиони денари во записи за шестмесечен депозит кај Народната банка. Оваа промена предизвика и структурни промени во составот на ликвидната актива. На сметка на намаленото учество на благајничките записи за 6,3 процентни поени, средствата на сметки кај Народната банка го зголемија учеството за 6,7 процентни поени. Како резултат на овие промени, на крајот на првиот квартал од 2011 година, средствата на сметки кај Народната банка и краткорочните средства пласирани во странски банки имаа речиси подеднакво учество во структурата на ликвидната актива, од 31,0% и 31,6% соодветно.

Графикон бр. 53 Показатели на ликвидната актива

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Намалувањето на ликвидната актива во првиот квартал од 2011 година доведе до намалување на показателите за ликвидноста на банкарскиот систем на квартална основа (Графикон бр. 53). Покриеноста на депозитите на населението со ликвидната актива се намали за 2,2 процентни поена, додека учеството на ликвидната актива во вкупната актива се намали за 0,8 процентни поени. Намалувањето на покриеноста на краткорочните обврски со ликвидната актива е минимално, и тоа изнесува 0,3 процентни поени. Меѓутоа, **и покрај намалувањето во овој квартал, показателите за ликвидноста на банките, сè уште имаат релативно високо ниво во споредба со претходните години.**

¹⁸ Повеќе детали можат да се најдат во делот II.1 Активности на банките.

Соодносот меѓу вкупните кредити и вкупните депозити на нефинансиските субјекти се зголеми незначително (за 0,7 процентни поени) како резултат на поголемиот раст на кредитите во однос на растот на депозитите. На крајот на првиот квартал од 2011 година овој сооднос изнесуваше 88,2%. Анализирano по банки, овој показател е над 100% кај четири од средните банки и кај една од малите банки.

2.2. Извори на финансирање на банкарскиот систем

Во првиот квартал од 2011 година, краткорочните депозити на нефинансиските субјекти сè уште се главниот извор од кој се финансира банкарскиот систем во Република Македонија.

Табела бр. 7 Структура и движење на изворите на финансирање на банкарскиот систем

Вид на извори на финансирање	31.12.2010		31.03.2011		Квартална промена		
	Износ (во милиони денари)	Структура (во %)	Износ (во милиони денари)	Структура (во %)	Износ (во милиони денари)	Во %	Учество во промен (во %)
Депозити на нефинансиски субјекти	213.270	69,9%	216.227	70,0%	2.958	1,4%	82,3%
-долгорочни	32.933	10,8%	35.167	11,4%	2.234	6,8%	62,2%
-краткорочни	180.336	59,1%	181.060	58,6%	724	0,4%	20,2%
Депозити на финансиски институции	18.372	6,0%	16.501	5,3%	-1.871	-10,2%	-52,1%
-долгорочни	5.073	1,7%	5.735	1,9%	663	13,1%	18,4%
-краткорочни	13.299	4,4%	10.766	3,5%	-2.533	-19,0%	-70,5%
Обврски по кредити, должнички хартии од вредност, субординирани обврски и хибридни капитални инструменти	33.341	10,9%	35.080	11,4%	1.739	5,2%	48,4%
-долгорочни	29.745	9,7%	31.878	10,3%	2.133	7,2%	59,4%
-краткорочни	3.596	1,2%	3.202	1,0%	-394	-11,0%	-11,0%
Капитал, резерви и тековен финансиски резултат	35.344	11,6%	34.451	11,2%	-893	-2,5%	-24,9%
Останати извори (неопфатени со претходните ставки)	4.963	1,6%	6.623	2,1%	1.659	33,4%	46,2%
Вкупно извори на финансирање	305.290	100,0%	308.882	100,0%	3.592	1,2%	100,0%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

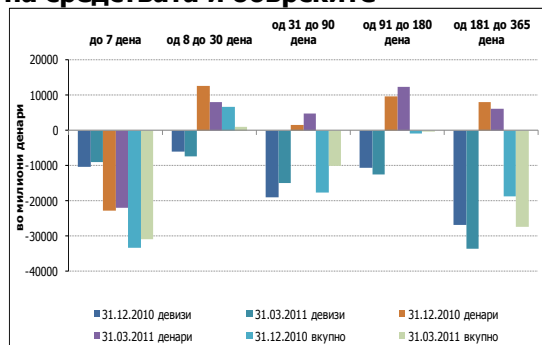
Нивното учество во вкупните извори изнесува 58,6%. Меѓутоа, и покрај нивниот раст, на 31.03.2011 година се намали нивното учество во вкупните извори како резултат на поголемиот пораст на долгорочните депозити на нефинансиски субјекти (и тоа на денарските долгорочни депозити на физичките лица за 1.239 милиони денари) и на обврските по долгорочни кредити во странска валута кон нерезиденти - финансиски друштва (за 1.471 милиони денари). Порастот на долгорочните кредити од нерезиденти -

финансиски друштва најмногу се должи на една банка, кај која овие кредити се зголемија за 1.390 милиони денари. Од друга страна, краткорочните депозити на финансиските институции се намалија, истовремено намалувајќи го и учеството во структурата на вкупните извори на финансирање (во најголем дел како резултат на намалувањето на краткорочните депозити од матичното лице на една од домашните банки за 1.845 милиони денари).

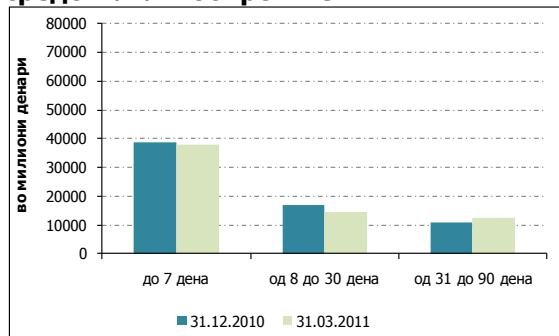
2.3. Рочна (не)усогласеност на средствата и обврските на банките

Графикон бр. 54 Договорена преостаната рочна (не)усогласеност на средствата и обврските

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 55 Очекувана преостаната рочна усогласеност на средствата и обврските

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На квартална основа, банките го продлабочија збирниот негативен јаз меѓу средствата и обврските, и тоа најмногу како резултат на продлабочениот негативен јаз кај договорната рочност од 181 до 365 дена (Графикон бр. 54). Негативниот јаз кај овој рочен сегмент се зголеми за 8.765 милиони денари, а произлегува пред сè од порастот на орочените депозити (11.922 милиони денари) од кои поголемиот дел се во девизи (7.504 милиони денари). Од друга страна, кај сегментот со договорна рочност од 8 до 30 дена, се забележува намалување на позитивниот јаз меѓу активата и пасивата за 5.668 милиони денари (финансиските инструменти на пазарот на пари коишто се расположливи за продажба се намалија за 3.522 милиона денари, додека на страната на пасивата орочените депозити се зголемија за 2.485 милиони денари).

Банките и понатаму прикажуваат релативно висок степен на стабилни депозити којшто во првиот квартал од 2011 година се зголеми за 2,2 процентни поена и изнесуваше 84,1%. Според очекувањата на банките, јазот меѓу средствата и обврските во сите рочни сегменти е позитивен.

2.4. Исполнување на стапките на ликвидност

На 31.03.2011 година, сите банки (со исклучок на една банка), го остварија потребното минимално ниво на стапка на ликвидност до 30 дена во денари.¹⁹

Табела бр. 8 Преглед на исполнување на стапката на ликвидност до 30 дена и до 180 дена

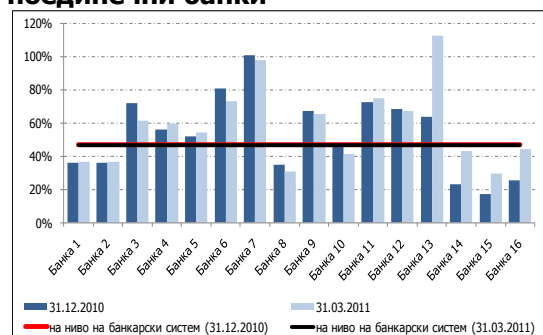
Опис	Број на банки*											
	рочен сегмент до 30 дена						рочен сегмент до 180 дена					
	денари			девизи			денари			девизи		
	31.03.2010	31.12.2010	31.03.2011	31.03.2010	31.12.2010	31.03.2011	31.03.2010	31.12.2010	31.03.2011	31.03.2010	31.12.2010	31.03.2011
Стапка на ликвидност > 1	18	17	16	18	18	17	16	16	15	10	10	9
Стапка на ликвидност < 1	0	1(1)**	1	0	0	0	2	2(1)**	2(1)**	8(2)**	8(1)**	8

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

* Во јануари 2011, бројот на банките се намали за една банка.

** Бројот во заградата означува колку банки на конкретниот датум не ја достигнале пропишаната динамика за соодветната стапката на ликвидност. Динамиката за исполнување на стапката на ликвидност до 30 дена заврши на 28.02.2011 година.

Графикон бр. 56 Ликвидна актива/краткорочни обврски, по поединечни банки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: 1. при анализата е исклучена „Македонска банка за поддршка на развојот“ бидејќи нејзините краткорочни обврски се еднакви на нула (0).

2. При пресметката на одделните компоненти за анализа на ликвидната позиција на поединечните банки се земаат предвид и депозитите кај и кредитите на домашните банки (компоненти од активата), односно депозитите на и заемите од домашните банки (компоненти од пасивата).

Кај стапката на ликвидност до 180 дена во денари, само една банка не ја достигна пропишаната динамика за оваа стапка на ликвидност. Сите останати банки се во рамките на пропишаната динамика на стапките на ликвидност до 180 дена (во денари и во девизи).

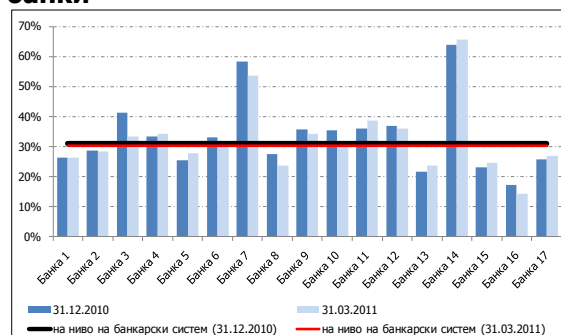
2.5. Ликвидност по одделни групи банки и по поединечна банка

На 31.03.2011 година, ликвидната актива се намали кај сите групи банки. Во апсолутни износи, намалувањето е најголем кај групата големи банки (808 милиони денари), коешто придонесе со 60,5% во промената на ниво на целиот банкарски систем. Средните и малите банки учествуваа со 21,5% и 18,0%, соодветно. Сепак, **кај групата големи банки се забележа најмало влошување на показателите за ликвидноста.** Причината е малата стапка на раст на позициите од пасивата кај оваа група

¹⁹ Согласно со Одлуката за управување со ликвидносниот ризик на банките („Службен весник на РМ“ бр. 163/2008, 66/2009, 144/2009 и 14/2011), банките се должни според пропишана динамика (којашто започна од март 2009 година), да достигнат стапки на ликвидност минимум еднакви на 1, и тоа за средствата и обврските во денари и девизи до 30 дена до 28.02.2011 година, и за средствата и обврските во денари и девизи до 180 дена до 28.02.2014 година.

Графикон бр. 57 Ликвидна актива/вкупна актива, по поединечни банки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: При пресметката на одделните компоненти за анализа на ликвидната позиција на поединечните банки се земаат предвид и депозитите кај и кредитите на домашните банки (компоненти од активата), односно депозитите на и заемите од домашните банки (компоненти од пасивата).

банки. Најголемо намалување на показателите за ликвидните средства забележаа малите банки. Кај оваа група банки најголемо намалување забележа показателот за покриеност на депозитите на населението со ликвидната актива, којшто се намали за 22,4 процентни поени. Сепак, овој показател кај групата мали банки останува на исклучително високо ниво. Кај сите три групи банки се забележува пораст на соодносот меѓу кредитите и депозитите. Кај малите банки овој показател се зголеми за 3,2 процентни поена, додека кај големите и средните банки се зголеми за 0,6 и 0,5 процентни поени, соодветно.

Учеството на ликвидната актива во вкупната актива на 31.03.2011 година во однос на 31.12.2010 година (Графикон бр. 57) се зголеми кај седум банки (во интервал од 1,0 до 2,6 процентни поени), додека кај девет банки се намали (во интервал од 0,4 до 8,1 процентни поени).

Табела бр. 9 Показатели за ликвидност по одделни групи банки

Показател	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Банкарски систем	Големи банки	Средни банки	Мали банки	Банкарски систем
	31.12.2010				31.03.2011			
Ликвидна актива/вкупна актива	30,1%	30,7%	47,6%	31,0%	29,5%	29,8%	45,8%	30,2%
Ликвидна актива/вкупни обврски	33,7%	35,1%	73,9%	35,2%	33,0%	33,6%	69,6%	34,2%
Ликвидна актива/краткорочни обврски	43,6%	51,6%	84,0%	47,0%	43,6%	50,7%	82,2%	46,7%
Ликвидна актива/вкупни депозити на нефинансиски субјекти	39,1%	50,9%	83,6%	43,3%	38,2%	48,7%	80,1%	42,1%
Ликвидна актива/депозити на население	53,5%	84,8%	165,8%	62,6%	51,8%	82,5%	143,4%	60,4%
Кредити/депозити	82,9%	103,4%	67,4%	87,5%	83,5%	104,0%	70,6%	88,2%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: При пресметката на одделните компоненти за анализа на ликвидната позиција на целиот банкарски систем и на ликвидната позиција по групи банки не се земаат предвид депозитите кај и кредитите на домашните банки (компоненти од активата), односно депозитите на и заемите од домашните банки (компоненти од пасивата).

Кај една банка учеството на ликвидната актива во вкупната актива остана речиси непроменето. Показателот за покриеноста на краткорочните обврски со ликвидната актива забележа подобрување кај девет банки, при што кај една банка од групата мали банки овој показател се подобри дури за 48,7 процентни поени. Ваквата позитивна промена се должи на значително поголемиот апсолутен пораст на ликвидната актива во однос на многу

помалиот раст на краткорочните обврски кај оваа банка. Од друга страна, седум банки забележаа негативни промени, и тоа во интервал од 1,1 до 10,4 процентни поени (Графикон бр. 56).

2.6. Стрес-тест симулации за отпорноста на банкарскиот систем на ликвидносни шокови

Со оглед на намалувањето на ликвидната актива, стрес-тест анализата направена на 31.03.2011 година, врз основа на двете хипотетички симулации²⁰ покажа влошување на резултатите коишто се добиени по симулациите, во споредба со 31.12.2010 година. **Стрес-тест анализата по одделни банки и натаму укажува на поголема чувствителност на банките на хипотетичко повлекување на депозитите на дваесетте најголеми депоненти.** Имено, во првиот квартал од 2011 година, на ниво на банкарскиот систем се забележува зголемување на падот на ликвидната актива на квартално ниво по двете направени симулации.

Табела бр. 10 Учество на ликвидната актива во вкупната актива на ниво на банкарскиот систем, пред и по симулациите

Опис	31.12.2010	31.03.2011
Пред симулација	31,0%	30,2%
По прва симулација	22,8%	21,7%
По втора симулација	16,0%	15,3%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Табела бр. 11 Процентуален пад на ликвидната актива, на ниво на банкарскиот систем и кај поединечни банки, по хипотетичките симулации

Опис	31.12.2010				31.03.2011			
	Пад на ликвидна актива (во %)		Број на банки		Пад на ликвидна актива (во %)		Број на банки	
	на ниво на банкарскиот систем	банка со најголем пад	со пад на ликвидна актива > пад на ниво на банкарскиот систем	со пад на ликвидна актива > 100%	на ниво на банкарскиот систем	банка со најголем пад	со пад на ликвидна актива > пад на ниво на банкарскиот систем	со пад на ликвидна актива > 100%
По прва симулација	32,5%	59,1%(с)	2(г)3(с)	0	34,0%	69,9% (с)	2(г)3(с)	0
По втора симулација	56,3%	171,3%(с)	1(г)6(с)5(м)	1(с)2(м)	57,0%	147,3% (с)	1(г)7(с)2(м)	3(с)2(м)

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: буквите во заградите ја означуваат групата на која ѝ припаѓаат банките.

Исто така, зголемен е бројот на банките (од три на пет банки) коишто во услови на повлекување на депозитите на дваесетте најголеми депоненти би се соочиле со недостаток на ликвидна актива. Ова упатува

²⁰ **Првата симулација** претпоставува повлекување на 20% од депозитите на населението надвор од банкарскиот систем, додека **втората симулација** претпоставува повлекување на депозитите на дваесетте најголеми депоненти на секоја банка одделно.

на натамошно присуство на висока концентрација на депозитната база на поединечни банки.

3. Валутен ризик

Во првиот квартал од 2011 година, поголемиот квартален раст на пасивата на банките со валутна компонента, во споредба со падот на активата со валутна компонента, доведе до стеснување на јазот помеѓу нив, односно до нивна поголема усогласеност и намален валутен ризик. Ова намалување, паралелно со порастот на сопствените средства на банките, предизвика надолан тренд на соодносот на јазот и сопствените средства, што е дополнителен показател за намалениот валутен ризик. Намалувањето на валутната компонента во активата на банките беше резултат пред сè на намалените пласмани во странски банки и намалената девизна готовина, додека растот на пасивата со валутна компонента беше условен пред сè од прибраните девизни депозити од физички лица и зголемените девизни заеми. Сите банки управуваа со валутниот ризик во рамки на пропишаните лимити за агрегатна девизна позиција.

Графикон бр. 58 Сооднос на јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента со сопствените средства на банките

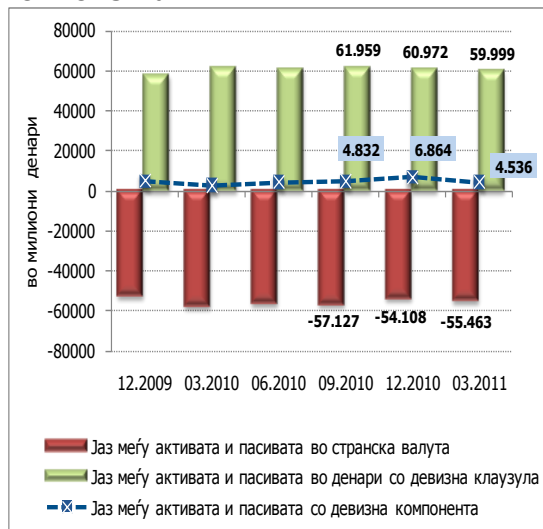
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во првиот квартал од 2011 година јазот помеѓу активата и пасивата со валутна компонента во однос на крајот на 2010 година, се намали (за 33,9%, или за 2.328 милиони денари), **што во суштина означува пониска изложеност на банките на валутен ризик.** Ова намалување, паралелно со порастот на сопствените средства на банките, предизвика надолан тренд на соодносот помеѓу јазот и сопствените средства, од 19,0% (на 31.12.2010 година) на 12,0% (31.03.2011 година), што е дополнителен показател за намален валутен ризик (Графикон бр. 58). Стеснувањето на јазот помеѓу активата и пасивата со валутна компонента се јави во услови на квартален пад на активата со валутна компонента, наспроти растот на пасивата со валутна компонента.

Во првите три месеци од 2011 година се продлабочи негативниот јаз помеѓу средствата и обврските во странска валута, а се стесни позитивниот јаз помеѓу активата и пасивата во денари со девизна клаузула (Графикон бр. 59). Негативниот јаз во странска валута забележа зголемување од 2,5% (или 1.355 милиони

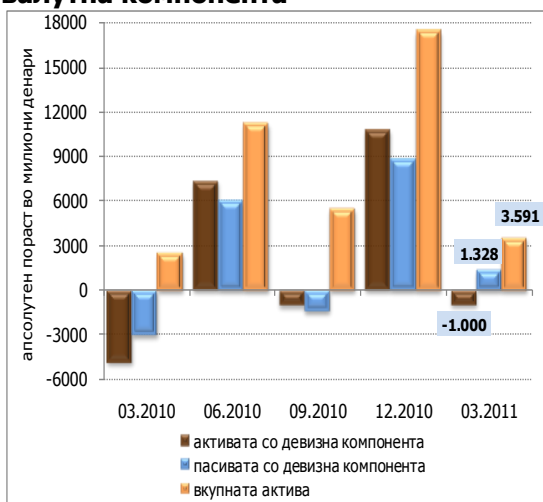

Графикон бр. 59 Структура на јазот меѓу активата и пасивата со валутна компонента

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 60 Квартална апсолутна промена на вкупната актива и на активата и пасивата на банките со валутна компонента

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

денари). Тоа се должи пред сè на повисокиот квартален раст на пасивата во странска валута (за 1.871 милиони денари, или за 1,3%), во однос на кварталниот раст на активата во странска валута (којашто се зголеми за 515 милиони денари, или за 0,5%). Од друга страна, позитивниот јаз на позициите во денари со девизна клаузула се намали за 1,6% (или 973 милиони денари). Стеснувањето на овој јаз е последица на повисокиот апсолутен пад на активата во денари со девизна клаузула (за 1.515 милиони денари), во споредба со поблагиот апсолутен пад на пасивата во денари со девизна клаузула (за 542 милиона денари).

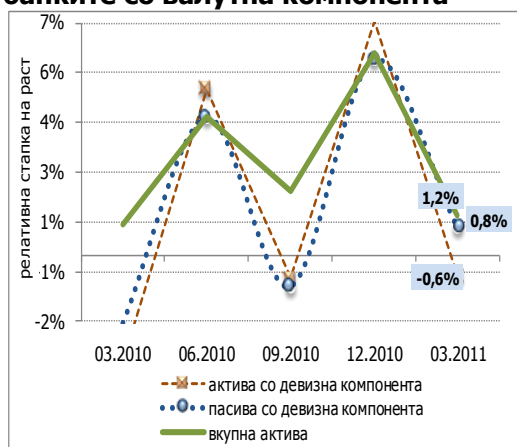
Намалувањето на активата со валутна компонента (на квартална основа за 0,6% или за 1.000 милиони денари) е резултат на: падот на краткорочните средства пласирани во странски банки (за 919 милиони денари), девизните парични средства (за 865 милиони денари), кредитите во денари со девизна клаузула (за 333 милиони денари), вложувањата во државни записи во денари со девизна клаузула (за 332 милиона денари) и тековните сметки во домашни банки во девизи и во денари со девизна клаузула (за 268 милиони денари), наспроти растот на девизното кредитирање (за 1.837 милиони денари)²¹. Падот на кредитното портфолио на банките во денари со девизна клаузула беше проследен со раст на издвоената исправка на вредноста за активата во денари со девизна клаузула класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ (за 827 милиони денари), што дополнително придонесе за намалување на активата со валутна компонента²².

²¹ Порастот на девизното кредитирање е резултат на зголемениот износ на кредити во странска валута одобрени на претпријатија, коишто условија 76,1% од растот на девизните кредити. Половина од девизните кредити на претпријатијата и на други клиенти (50,8% на 31.03.2011 година) се наменети за плаќање обврски во земјата, додека остатокот за плаќање во странство. Согласно со Одлуката за условите и начинот на одобрување на кредити во девизи и кредити во денари со девизна клаузула меѓу резиденти („Службен весник на РМ“ бр. 41/2006), кредитите коишто се користат за плаќање во земјата банките ги пренесуваат на денарска сметка на корисникот. Правните лица можат да ја вратат отплатата на кредитите во девизи, ако тие потекнуваат од наплати од нерезидентни, или во денари.

²² Согласно со Упатството за спроведување на Одлуката за управување со валутниот ризик, при пресметка на отворената девизна позиција, издвоената исправка на вредноста на активата со валутна компонента

Графикон бр. 61 Квартална релативна промена на вкупната актива и на активата и пасивата на банките со валутна компонента

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките

Кварталниот раст на пасивата со валутна компонента (за 0,8% или за 1.328 милиони денари) се должи на зголемувањето на: девизните депозити на физички лица (за 2.057 милиони денари), обврските по кредити во девизи (за 786 милиони денари)²³ и депозитите во денари со девизна клаузула на финансиски субјекти (за 440 милиони денари), наспроти намалувањето на девизните депозити на нерезиденти (финансиски и нефинансиски субјекти за 1.475 милиони денари)²⁴, обврските во денари со девизна клаузула (за 255 милиони денари) и депозитите на останати клиенти во денари со девизна клаузула (за 140 милиони денари).

Во првиот квартал од 2011 година, **не се забележани позначителни поместувања во валутната структура на активата и пасивата со валутна компонента и на јазот помеѓу нив.**

Табела бр. 12 Валутна структура на активата и пасивата со валутна компонента и на нивниот јаз

Валута	31.12.2010			31.03.2011		
	Валутна структура на актива со девизна компонента	Валутна структура на пасива со девизна компонента	Валутна структура на јазот меѓу активата и пасивата со девизна компонента	Валутна структура на актива со девизна компонента	Валутна структура на пасива со девизна компонента	Валутна структура на јазот меѓу активата и пасивата со девизна компонента
Евро	89.7%	89.7%	90.1%	90.3%	90.0%	101.5%
Американски долар	6.5%	7.1%	-6.9%	6.7%	7.1%	-7.0%
Швајцарски франк	2.0%	1.6%	11.9%	1.5%	1.4%	2.5%
Останато	1.8%	1.6%	4.9%	1.6%	1.5%	2.9%
Вкупно	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Еврот и натаму има најголемо учество во билансите на банките, со дополнително зајакнување на учеството во јазот помеѓу средствата и обврските со валутна компонента, за сметка на намаленото учество

класифицирана со категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ претставува одбитна ставка во вкупната актива со валутна компонента.

²³ Растот на обврските по кредити во девизи во првиот квартал од 2011 година во најголем дел произлегува од зголемувањето на кредитната линија на една банка од меѓународна финансиска институција (ЕИБ - Европска инвестициона банка).

²⁴ Падот на девизните депозити на нерезидентни главно е поради одлив на депозит на матично лице, кај една банка од групата големи банки.

на швајцарскиот франк, коешто се должи на големиот пад на средствата²⁵, во споредба со поблагото намалување на обврските во франци. **На ниво на банкарскиот систем, јазот помеѓу активата и пасивата со валутна компонента е позитивен за сите валути, со исклучок на американскиот долар.**

Табела бр. 13 Отворена девизна позиција по одделни валути/сопствени средства

Отворена девизна позиција по одделни валути/сопствени средства	Број на банки							
	Евро		Американски долар		Швајцарски франк		Останато	
	Долга	Кратка	Долга	Кратка	Долга	Кратка	Долга	Кратка
под 5%	4	1	11	3	14	2	15	1
од 5% до 10%	3	1		2				
од 10% до 20%	4	1						
од 20% до 30%	2							
над 30%								

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Табела бр. 14 Распоред на банките според учеството на агрегатната девизна позиција во сопствените средства, на 31.03.2011 година

Агрегатна девизна позиција/сопствени средства	Број на банки	
	Агрегатна долга позиција	Агрегатна кратка позиција
под 5%	3	1
од 5% до 15%	7	2
од 15% до 30%	3	
над 30%		

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Соодносот помеѓу отворената девизна позиција во евра и сопствените средства, кај најголем број банки не надминува 20%, додека соодносот за сите останати валути е до 5% (со исклучок на две банки за американскиот долар). Во првиот квартал од 2011 година, банките ја одржуваа изложеноста на валутниот ризик во рамки на пропишаниот лимит за агрегатна девизна позиција (најмногу до 30% од сопствените средства).

4. Ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности

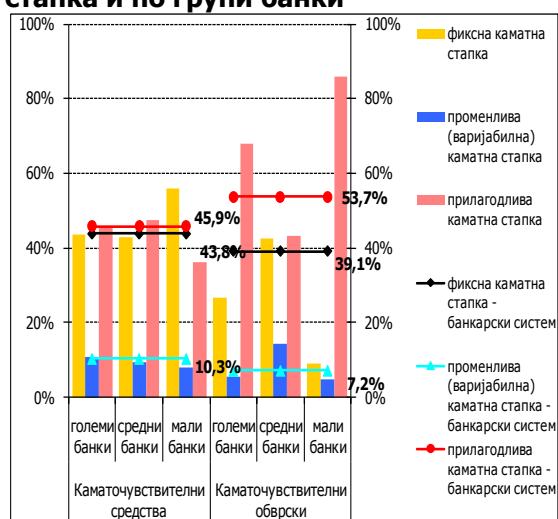
Во првиот квартал од 2011 година, изложеноста на банките на ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности и

²⁵ Намалувањето на активата во швајцарски франци е последица на повлекување депозит на банка од групата големи банки пласиран во странска банка.

понатаму има маргинално значење во споредба со изложеноста на останатите ризици. Причината за скромната улога на ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности е честата практика на банките да ги користат прилагодливите каматни стапки²⁶ во најголемиот дел од клучните активности (позиции) - кредитите и депозитите, а не фактот дека ризикот од промена на каматните стапки е избегнат преку нетирање, односно воспоставување рамнотежа меѓу каматочувствителните активни и пасивни позиции, или дека е покриен (хеџиран) со користење дериватни инструменти на каматните стапки. При евентуални промени во регулативата (на пр. во доменот на облигациските односи, заштитата на потрошувачите, договорите за финансиски услуги, станбеното и хипотекарното кредитирање и сл.) со кои би се воспоставила рамка за користењето на клаузулите за еднострана прилагодливост на каматните стапки, ризикот од промена на каматните стапки за банките би добил поинаков обем и димензија.

Графикон бр. 62 Структура на каматочувствителните средства и обврски според типот на каматната стапка и по групи банки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во структурата на каматочувствителните средства и обврски преовладуваат позициите со прилагодливите каматни стапки (Графикон бр. 62). Имено, на 31.03.2011 година, позициите со прилагодливи каматни стапки го имаат главното место и во структурата на каматочувствителните средства (45,9%), но и во структурата на каматочувствителните обврски (53,7%). Причината за главното место на прилагодливите каматни стапки првенствено е поради можноста за лесно исполнување на поставените цели на банките во поглед на планираното ниво на добивка, што произлегува од можноста за еднострана промена на висината на каматните стапки. Воедно, користењето на прилагодливите каматни стапки го олеснува справувањето со конкурентскиот притисок и овозможува полесно управување со ликвидноста. Ова се должи на фактот што едностраната промена на каматните стапки им овозможува на банките, според своите потреби и согледувања, да го менуваат приносот на финансиските инструменти (пред сè, кредитите и другите побарувања), воедно менувајќи ја и висината на своите трошоци, т.е. приносот на депонентите. Позициите со фиксни каматни стапки на крајот од првиот квартал на 2010 година, зафаќаат 43,8% и

²⁶ Прилагодувањето на висината на каматните стапки вообичаено се прави еднострано заради промени во каматната политика на банката.

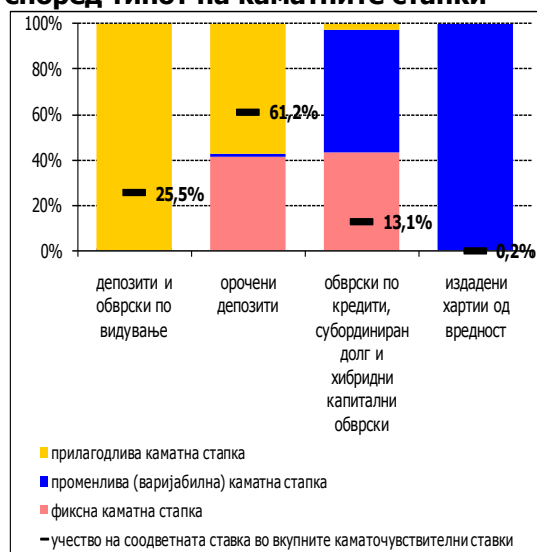

Графикон бр. 63 Структура на каматочувствителните средства според типот на каматните стапки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 64 Структура на каматочувствителните обврски според типот на каматните стапки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

39,1% од каматочувствителните средства и обврски, соодветно, додека позициите со варијабилни (променливи) каматни стапки имаат најмало учество и кај каматочувствителните средства (10,3%) и кај каматочувствителните обврски (7,2%). Структурата на каматочувствителните средства според типот на каматните стапки е речиси идентична во споредба со крајот на 2010 година. Наспроти тоа, кај каматочувствителните обврски во првиот квартал од 2011 година се зголеми учеството на позициите со фиксни каматни стапки (за 7,2 процентни поена) за сметка на намалувањето на учеството на позициите со прилагодливи и варијабилни (променливи) каматни стапки за 6,7 и 0,5 процентни поени, соодветно.

Од аспект на одделните видови средства коишто ги сочинуваат каматочувствителните средства (Графикон бр. 63), доминантната улога на прилагодливите каматни стапки е најизразена кај кредитите, коишто воедно се и најзастапениот финансиски инструмент во структурата на каматочувствителните средства на банките (62,8%). Кредитите со прилагодлива каматна стапка опфаќаат 73,0% од вкупните кредити, што всушност ја претставува речиси целата актива со прилагодливи каматни стапки. Кај останатите финансиски инструменти (средства по видување, орочени депозити, задолжителна резерва, државни хартии од вредност, благајнички записи), коишто формираат релативно помал дел од каматочувствителната актива (37,2%), најизразено е учеството на позициите со фиксни каматни стапки.

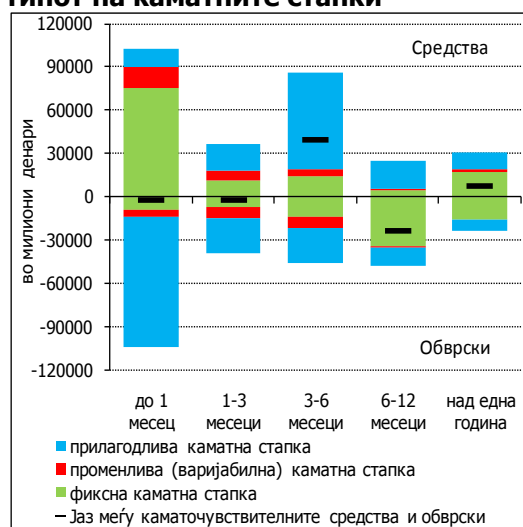
На страната на каматочувствителните обврски се забележува поголема разновидност според застапеноста на одделните типови каматни стапки (Графикон бр. 64). Така, на 31.03.2011 година, депозитите по видување речиси во целост се со

прилагодливи каматни стапки, коишто се најзастапени и кај орочените депозити, независно од рокот на орочување. Депозитите по видување и орочените депозити, заедно, формираат 86,7% од вкупните каматочувствителни обврски на банките и речиси во целост ги формираат обврските со прилагодливи каматни стапки. Кај обврските по кредити и субординираните инструменти, најголемо е учеството на позициите со променлива каматна стапка со 53,8%, по што следат позициите со фиксна каматна стапка со учество од 43,4%. Сите издадени хартии од вредност се со променлива каматна стапка, но овие позиции имаат маргинално учество во вкупните каматочувствителни обврски.

Графикон бр. 65 Абсолютен износ на каматочувствителните средства и обврски според рочната структура и типот на каматните стапки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

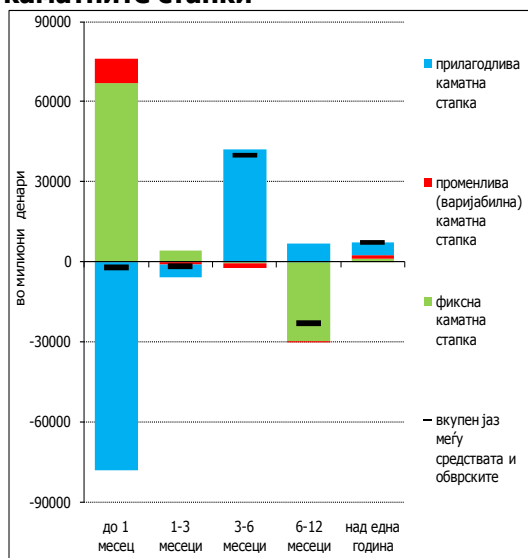
Рочната структура на каматочувствителните средства и обврски упатува на разлики во изложеноста на банките на ризик од промена на каматните стапки за различните рочности (Графикон бр. 65).

Имено, јазот меѓу каматносоносните средства и обврски, а со тоа и изложеноста на ризик од промена на каматните стапки, меѓу позициите со подолга рочност е поголем, додека кај рочните сегменти со пократка рочност постои поголем степен на врамнотеженост меѓу каматочувствителните средства и обврски. Со тоа, промените на краткорочните и долгорочните каматни стапки би требало да имаат различно влијание врз економската вредност на средствата и обврските на банките. Прилагодливите каматни стапки го имаат главното место во структурата на каматочувствителните средства во повеќето рочни сегменти, со исклучок на рочниот сегмент до еден месец каде што најзастапени се позициите со фиксна каматна стапка (73,8%). Ова произлегува од рочните карактеристики на основните инструменти на монетарната политика и на инструментите на домашниот пазар на пари (задолжителната резерва и благајнички записи имаат договорна рочност до еден месец), но и поради јасните склоности на банките своите девизни ликвидни средства да ги инвестираат на

краток рок како депозити во странски банки. На страната на каматочувствителните обврски, позициите со прилагодливи каматни стапки имаат главно место во рочните сегменти со помала рочност (до 6 месеци), додека во сегментите со подолги рочности поголема застапеност имаат позициите со фиксни каматни стапки, првенствено поради присуството на орочените депозити со преостаната рочност поголема од шест месеци. **Банките во Република Македонија малку користат променливи каматни стапки во своите производи, како кај каматочувствителните средства, така и кај каматочувствителните обврски.** Онаму каде што се присутни променливите каматни стапки, времето коешто треба да измине до следната договорена промена на каматната стапка, вообичаено се движи до шест месеци. При анализата на рочната структура на позициите со прилагодлива каматна стапка, треба да се има предвид дека преку нивното распоредување во соодветни рочни сегменти, индиректно се отсликани очекувањата на банките за периодот до следното „прилагодување“ на висината на каматните стапки. Според тоа, кај средствата со прилагодлива каматна стапка, најголемо учество во рочната структура имаат средствата за кои банките очекуваат промена на каматната стапка во период од три до шест месеци по 31.03.2011 година. Во рочната структура на обврските со прилагодлива каматна стапка, главно место имаат обврските со период на промена на каматните стапки до еден месец, првенствено заради тоа што најголемиот дел од депозитите по видување се класифицирани во овој рочен сегмент.

Графикон бр. 66 Јаз меѓу каматочувствителните средства и обврски, според рочната структура на средствата и обврските и типот на каматните стапки

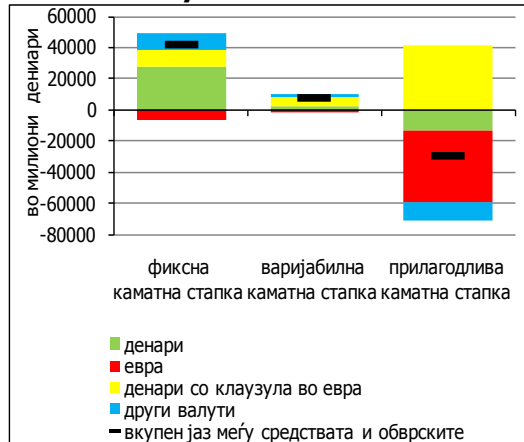

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Распореденоста на јазот меѓу каматочувствителните средства и обврски во различните рочни сегменти го потврдува значењето на прилагодливите каматни стапки како алатка со која банките ги усогласуваат разликите меѓу каматочувствителните средства и обврски во различни рочни

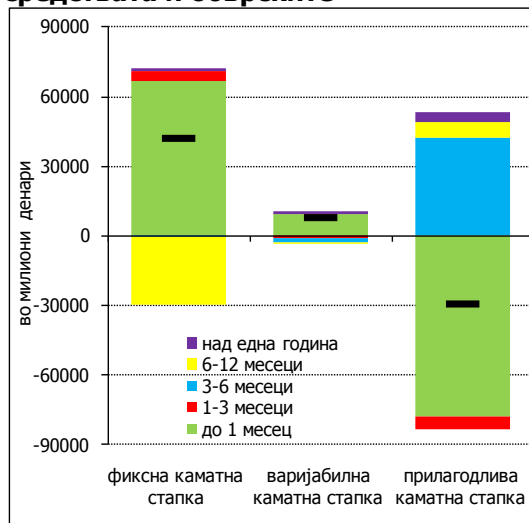

Графикон бр. 67 Јаз меѓу каматочувствителните средства и обврски, според типот на каматните стапки и валутата

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 68 Јаз меѓу каматочувствителните средства и обврски, според типот на каматните стапки и рочната структура на средствата и обврските

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

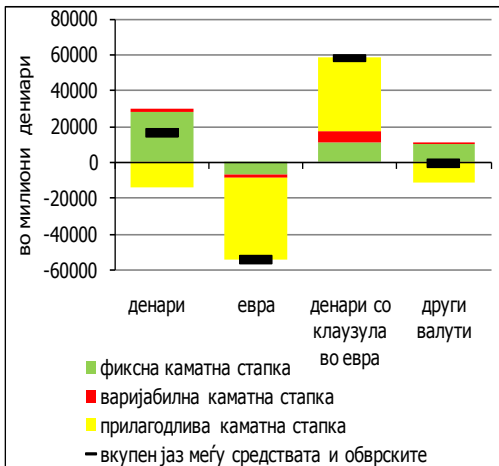
сегменти (Графикон бр. 66). Банките ги користат позициите со прилагодливи каматни стапки за воспоставување рамнотежа меѓу средствата и обврските, првенствено во рочните сегменти на краток рок. Притоа, на 31.03.2011 година, јазот меѓу каматочувствителните средства и обврски кај позициите со фиксни каматни стапки е изразено позитивен, додека кај позициите со прилагодливи каматни стапки овој јаз е изразено негативен (Графикон бр. 68). Главен двигател на оваа појава се краткорочните средства и обврски со преостаната рочност до еден месец. Од валутен аспект, преовладувачки дел од позитивниот јаз кај фиксните каматни стапки произлегува од позициите во денари, додека негативниот јаз кај прилагодливите каматни стапки се должи на позициите во евра (Графикон бр. 67). Воедно, јазот меѓу каматочувствителните средства и обврски според нивната валутна структура е позитивен кај позициите во денари и во денари со девизна клаузула. Но, јазот во денари се должи на позициите со фиксни каматни стапки, а јазот во денари со девизна клаузула на позициите со прилагодливи каматни стапки. Наспроти тоа, јазот меѓу каматочувствителните средства и обврски кај позициите во евра е негативен и главно произлегува од позициите со прилагодливите каматни стапки.

Примената на прилагодливи каматни стапки во кредитните и депозитните банкарски производи е клучната причина поради која ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности, за банките во Република Македонија е на релативно ниско ниво. Така, односот меѓу вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности²⁷

²⁷ Вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности на ниво на банкарскиот систем, којашто се добива со агрегирање на пондерираните вредности на портфолиото на банкарски активности на одделните банки, се исказува во апсолутен износ и ја прикажува промената на економската вредност на ова портфолио, како резултат на оцената на промената на каматните стапки со користење стандарден каматен шок (паралелна позитивна или негативна промена на каматните стапки за 200 основни поени). На 31.03.2011 година, вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности на ниво на банкарскиот

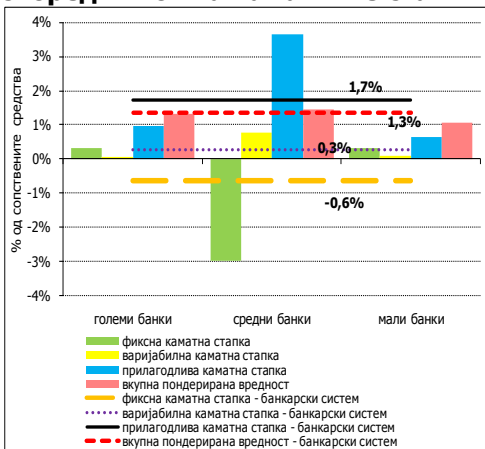

Графикон бр. 69 Јаз меѓу каматочувствителните средства и обврски, според валутата и типот на каматните стапки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 70 Однос на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности и сопствените средства, според типот на каматните стапки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

и износот на сопствените средства, на 31.03.2011 година изнесува 1,3% и во споредба со 31.12.2010 година е поголем за 0,7 процентни поени²⁸.

По одделни банки, соодносот на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности и сопствените средства се движи во интервал од 0,05% до 18,6%, со медијана од 1,6%. Анализирани по одделни групи банки (Графикон бр. 70), на крајот од првиот квартал на 2011 година, овој сооднос е највисок кај групата средни банки (1,4%) и воедно кај оваа група постојат и поголеми разлики меѓу одделните банки наспроти групите големи и мали банки²⁹. Меѓутоа, треба да се има предвид дека овие соодноси се добиени при воспоставена практика за еднострано прилагодување на висината на каматните стапки од страна на банките и оттука, начинот и методот којшто го одбрале банките за утврдување на веројатноста и зачестеноста од промена на каматните стапки кај позициите со прилагодливи каматни стапки, а со тоа и нивното распоредување по соодветни рочни сегменти, има клучна улога при определувањето на висината на изложеноста на ризик од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности. Важноста на „претпоставената промена“ на висината на каматните стапки кај позициите со прилагодливи каматни стапки уште повеќе доаѓа до израз, ако се има предвид дека прилагодливите каматни стапки се најзастапени кај кредитите, коишто

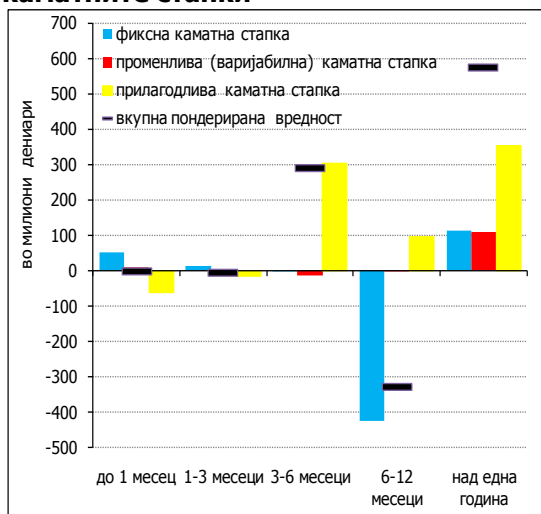
систем изнесува 528 милиони денари. Пондерираната вредност на портфолиото на банкарски активности на одделна банка е збир на пондерираните нето долго или кратки позиции по одделни значајни валути (секоја валута чиешто учество во вкупната билансна и вонбилансна актива односно пасива, изнесува најмалку 5%) или збирно за сите останати валути.

²⁸ Согласно со Одлуката за управување со ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности („Службен весник на Република Македонија“ бр. 163/2008 и 144/2009), соодносот меѓу вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности и сопствените средства на банката може да изнесува најмногу 20%.

²⁹ Соодносот меѓу пондерираната вредност на портфолиото на банкарски активности и сопствените средства, на 31.03.2011 година, за групата средни банки покажува поголема дисперзија - се движи во интервал од 0,05% до 18,6% со медијана 2,5%. Наспроти тоа, кај групата големи банки се движи во интервал од 0,7% до 1,6% со медијана 1,5%, а кај групата мали банки во интервал од 0,7% до 2,7% со медијана 2,0%.

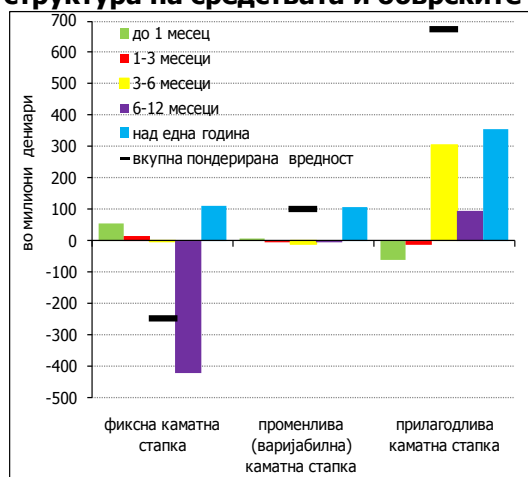

Графикон бр. 71 Апсолутен износ на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности, според рочната структура на средствата и обврските и типот на каматните стапки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 72 Апсолутен износ на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности, според типот на каматните стапки и рочната структура на средствата и обврските

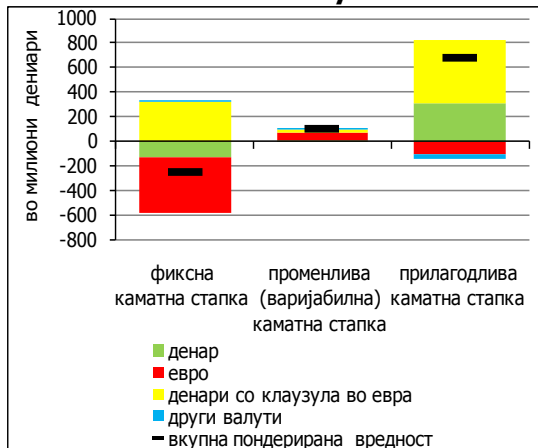

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

вообичаено имаат просечен преостанат рок на достасување подолг од една година, но и кај депозитите, коишто вообичаено имаат просечен преостанат рок на достасување помал од една година (51,4% од орочените депозити главно имаат преостанат рок на достасување меѓу 3 и 12 месеци). Така, во рочните сегменти на подолг рок, постои изразен позитивен јаз меѓу каматочувствителните кредити и депозити со прилагодливи каматни стапки, со што повторно се потврдува дека токму овие рочни сегменти се носител на изложеноста на ризикот од промената на каматните стапки (Графикон бр. 71). Со оглед на тоа што кај другите средства и обврски на банките (хартии од вредност, пласмани во странски банки, заеми од други банки, субординирани инструменти и хибридни капитални инструменти) преовладуваат фиксните и променливите каматни стапки, позитивната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности со прилагодливи каматни стапки речиси во целост се должи на разликата меѓу соодветните кредити и депозити. Позициите со фиксни каматни стапки придонесуваат за негативна пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности (главно поради рочниот сегмент од 6 до 12 месеци), а позициите со променливи каматни стапки имаат скромно влијание врз вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности (Графикон бр. 72). При евентуални промени во регулаторното опкружување, коишто би поставиле ограничувања за користењето на клаузулите за еднострано прилагодување на висината на каматните стапки во банкарските производи, обемот, големината и структурата на ризикот од промена на каматните стапки во портфолиото на банкарски активности би се промениле. Во такви услови, одлучувачко значење би имал третманот на постоечките позиции со прилагодливи каматни стапки, односно дали тие би биле прекласифицирани како позиции со фиксни каматни стапки или како позиции со варијабилни каматни стапки. Поради сето ова, незначителниот сооднос на

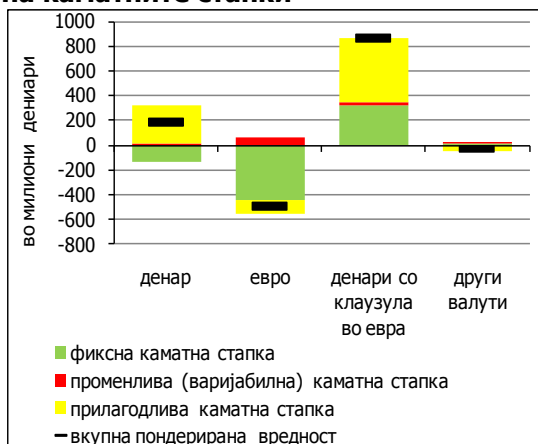

Графикон бр. 73 Апсолутен износ на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности, според типот на каматните стапки и валутата

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 74 Апсолутен износ на вкупната пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности, според валутата и типот на каматните стапки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

нето пондерираната позиција со сопствените средства, не значи дека не постои или нема значење ризикот од промена на каматните стапки за македонскиот банкарски систем, туку само ја отсликува постоечката практика на банките да се „ослободуваат“ од овој ризик пренесувајќи го врз корисниците на банкарските производи, а кај себе да го преземаат и да го задржуваат само кредитниот ризик којшто би произлегол од одреден деловен однос.

Валутната структура на кредитирањето како најчеста активност на банките (учество во вкупните средства на 31.03.2011 година од 55,5%), во комбинација со валутната структурата на депозитите како главен извор на финансирање на банкарскиот систем (учество во вкупната пасива на 31.03.2011 година од 70,0%), при користење на прилагодливите каматни стапки, ги објаснуваат значителните разлики меѓу пондерираните вредности на портфолиото на банкарски активности според валутата (Графикон бр. 73 и Графикон бр. 74). Имено, во структурата на кредитите на домашните резиденти најзастапени се кредитите во денари и во денари со девизна клаузула (заедно опфаќаат 73,8% од вкупните кредити на нефинансиските субјекти на 31.03.2011 година), додека во валутната структура на депозитите преовладуваат девизните депозити (учество во вкупните депозити од 53,8%, при што најголем дел се депозитите во евра). Оттука, кај позициите во денари и кај позициите во денари со девизна клаузула во евра, се забележува позитивна пондерирана вредност на портфолиото на банкарски активности, којашто главно произлегува од прилагодливите каматни стапки. Од друга страна, пондерираната вредност на портфолиото на банкарски активности во евра е негативна и главно произлегува од позициите со фиксна каматна стапка.

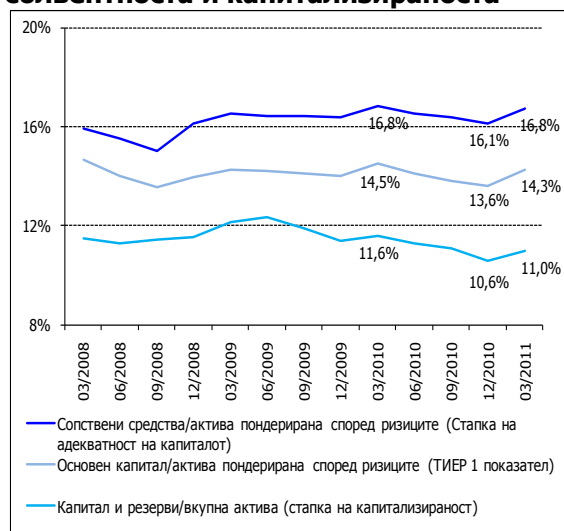

5. Ризик од несолвентност

Во првиот квартал од 2011 година, показателите за солвентноста и капитализираноста на банкарскиот систем забележаа зголемување. Зголемувањето на солвентноста беше присутно кај групите големи и мали банки. Имено, големите банки бележат раст на капиталната позиција при едновремен пад на активностите, додека малите банки забележаа пад на капиталната позиција, но при уште поголемо намалување на активностите. Од друга страна, показателите за солвентноста кај групата средни банки забележаа намалување, што произлегува од кварталниот пад на капиталната позиција при едновремен раст на активностите кај оваа група банки. Спроведените стрес-тест симулации покажуваат задоволителна отпорност на банкарскиот систем и на одделните банки на различни шокови, при што кај ниту една банка адекватноста на капиталот не се намали под 8%.

5.1. Показатели за солвентноста и капитализираноста на банкарскиот систем

Графикон бр. 75 Показатели за солвентноста и капитализираноста

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во првиот квартал од 2011 година, показателите за солвентноста и капитализираноста на банкарскиот систем бележат зголемување (Графикон бр. 75). Стапката на адекватност на капиталот се зголеми за 0,7 процентни поени³⁰. Идентичен квартален раст забележа и показателот „Тиер - 1“³¹, додека стапката на капитализираност³² се зголеми за 0,4 процентни поени.

Зголемувањето на показателите за солвентноста и капитализираноста на банкарскиот систем е присутно кај групите големи и мали банки (Графикон бр. 76). Кај групата големи банки, сите показатели за солвентноста бележат подобрување, додека кај групата мали банки се забележува квартално намалување (од 0,3 процентни поени) единствено кај стапката на капитализираност (останатите показатели бележат подобрување, што произлегува од посилен пад на активностите на малите банки, во споредба со падот на нивната

³⁰ Законскиот минимум за стапката на адекватност на капиталот изнесува 8%.

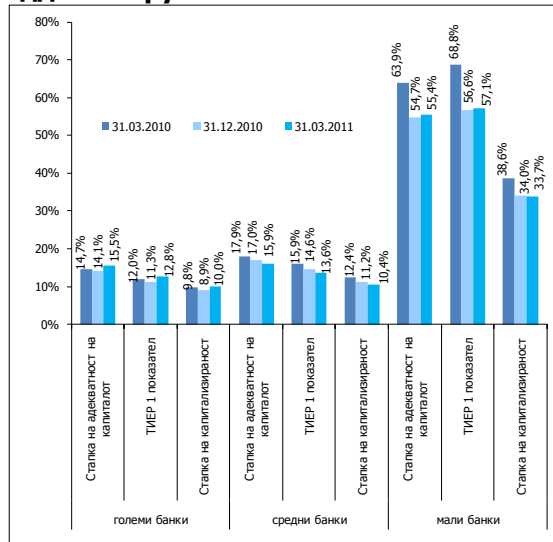
³¹ Показателот „Тиер - 1“ е пресметан како сооднос помеѓу основниот капитал (пред одбитните ставки од збирот на основен и дополнителен капитал) и активата пондерирана според ризиците.

³² Стапката на капитализираност се пресметува како сооднос меѓу капиталот и резервите на банкарскиот систем и вкупната актива.

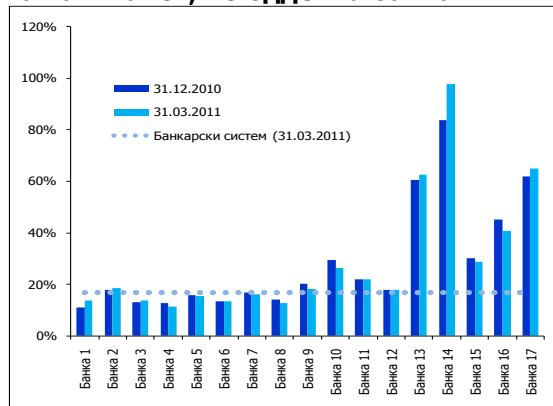

Графикон бр. 76 Показатели за солвентноста и капитализираноста, по одделни групи банки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Графикон бр. 77 Стапка на адекватност на капиталот, по одделна банка

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: Редоследот на банките е според големината на пазарното учество на секоја банка во вкупната актива на банкарскиот систем на 31.03.2011 година (започнувајќи од банката со најголемо пазарно учество, а завршувајќи со банката со најмало пазарно учество).

капитална позиција). Наспроти тоа, солвентноста и капитализираноста кај групата средни банки бележи намалување, што е најмногу резултат на кварталното намалување на капиталната позиција, при едновремен раст на активностите на оваа група банки. Кај шест средни банки и кај две мали банки, стапката на адекватност на капиталот забележа квартално намалување (на 31.03.2011 година, вкупното пазарно учество на овие осум банки изнесуваше 23,8%), додека кај две средни банки овој показател остана непроменет. Стапката на адекватност на капиталот забележа квартално зголемување кај трите големи банки, кај една средна банка и кај три мали банки.

5.2. Сопствени средства и актива пондерирана според ризиците

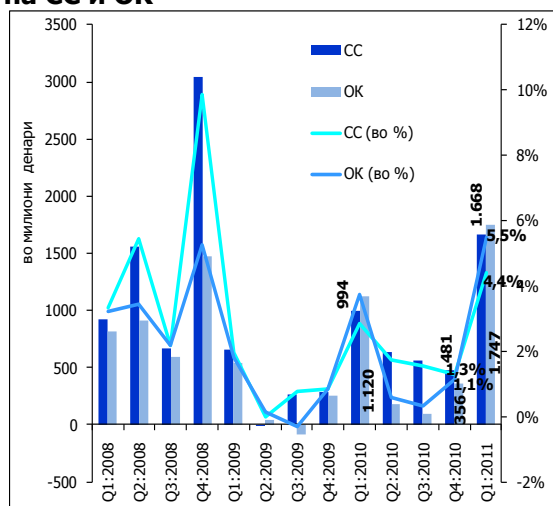
Остварувањето нова емисија на обични акции од страна на една голема банка, задржувањето на дел од добивката за 2010 година во капиталот на банките и прикажувањето помала тековна загуба беа главните причини за растот на сопствените средства во првите три месеци од 2011 година (Графикон бр. 78). На 31.03.2011 година, сопствените средства на банкарскиот систем изнесуваа 39.452 милиона денари и забележаа квартален раст од 1.668 милиони денари (или за 4,4%), што е за речиси четирипати повеќе, во споредба со растот забележан во претходниот квартал. Повеќе од половината од кварталното зголемување на сопствените средства произлегува од остварената емисија на обични акции, од страна на една голема банка³³. Зголемувањето на сопствените средства е делумно резултат и на кварталниот раст на резервите и задржаната добивка, што, во најголема мера, произлегува од задржувањето на дел од добивката за 2010 година во капиталот на банките³⁴ (последново беше целосно концентрирано кај големите

³³ Во вкупен износ од 927,5 милиони денари.

³⁴ Кварталното зголемување на оваа ставка од основниот капитал на банките (резерви и задржана добивка или загуба) изнесуваше 610 милиони денари.

Графикон бр. 78 Квартална промена на СС и ОК

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: СС - сопствени средства; ОК - основен капитал.

банки). Покрај тоа, износот на тековната загуба³⁵, како ставка од основниот капитал на банките е помал во споредба со крајот на 2010 година, што исто така придонесе за кварталното зголемување на сопствените средства³⁶ (средните банки прикажаа помала тековна загуба во споредба со крајот на 2010 година). Спротивно на трендовите од минатиот период, субординираните инструменти како ставка од дополнителниот капитал 1 на банките, во првиот квартал од 2011 година забележаа намалување од 60 милиони денари³⁷. Сепак, една мала банка издаде нов субординиран инструмент, во вкупен износ од 31 милион денари (500 илјади евра).

Зголемувањето на сопствените средства на банкарскиот систем беше целосно концентрирано кај големите банки. Наспроти тоа, средните и малите банки забележаа квартален пад на сопствените средства (анекс бр. 22 - Сопствени средства, по групи банки). Во првиот квартал од 2011 година, сопствените средства на групата големи банки забележаа раст од 2.248 милиони денари (или за 10,1%), што произлегува од остварена емисија на обични акции од страна на една банка и задржување на дел од добивката остварена во 2010 година во капиталот на банките. Групата средни банки забележаа квартален пад на сопствените средства, во износ од 484 милиони денари (или за 4,1%), што најмногу произлегува од зголемувањето на ставката акумулирана загуба од претходни години³⁸

³⁵ Согласно со Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 159/2007, 32/2008, 31/2009, 96/2009, 157/2009 и 91/2011), остварената тековна загуба целосно се вклучува во износот на сопствените средства (како одбитна ставка), додека вклучувањето на тековната добивка зависи од исполнувањето на одредени критериуми.

³⁶ На квартална основа (31.12.2010-31.03.2011), тековната загуба, како одбитна ставка од основниот капитал, бележи намалување од 225 милиони денари.

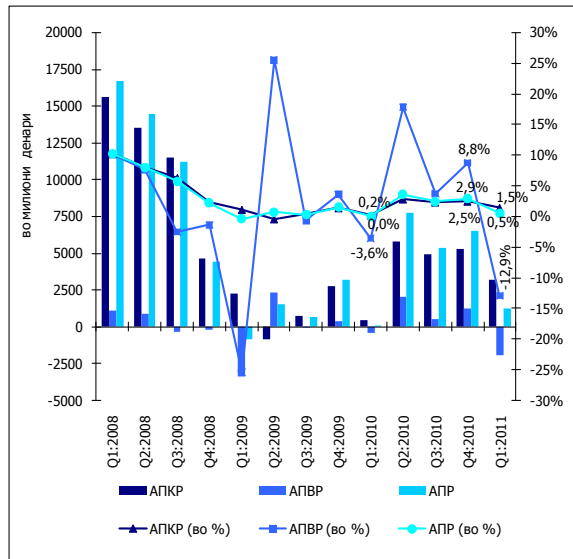
³⁷ Намалувањето на износот на субординирани инструменти коишто можат да бидат дел од дополнителниот капитал 1, беше концентрирано кај две банки. Имено, кај една средна банка, во првиот квартал од 2011 година, субординираниот инструмент „навлезе“ во последните пет години до рокот на достасување или исплата, поради што во пресметката на сопствените средства на банката беше вклучен во износ дисконтиран за 20%. Покрај тоа, кај една голема банка се забележува позначително намалување на износот на субординираните инструменти коишто се дел од дополнителниот капитал 1 заради негативни курсни разлики остварени во првиот квартал од 2011 година.

³⁸ Акумулираната загуба од претходни години, кај оваа група банки се зголеми за 701 милион денари.

(загуба во претходната, 2010, година). И намалувањето на сопствените средства кај малите банки (во вкупен износ од 96 милиони денари или за 2,6%) е резултат на зголемувањето на ставката акумулирана загуба од претходни години (загуба за 2010 година)³⁹, но и на зголемувањето на ставката тековна загуба⁴⁰ (загубата на малите банки во првиот квартал од 2011 година е поголема од загубата за цела 2010 година).

Графикон бр. 79 Квартална промена на АПР

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Забелешка: АПКР - актива пондерирана според кредитниот ризик; АПВР - актива пондерирана според валутниот ризик; АПР - актива пондерирана според ризиците.

Во првиот квартал од 2011 година, активата пондерирана според ризиците бележи забавен раст во споредба со претходниот квартал (Графикон бр. 79). Активата пондерирана според валутниот ризик забележа квартален пад, додека активата пондерирана според кредитниот ризик забележа забавување на растот. Активата пондерирана според кредитниот ризик се зголеми за 3.188 милиони денари (или за 1,5%), а активата пондерирана според валутниот ризик се намали за 1.941 милион денари (или за 12,9%), како последица на поголемиот апсолутен раст на обврските со валутна компонента, во споредба со зголемувањето на побарувањата со валутна компонента. На 31.03.2011 година, активата пондерирана според ризиците изнесуваше 235.374 милиони денари.

Кварталниот раст на активата пондерирана според ризиците беше целосно концентриран кај групата средни банки. Имено, активата пондерирана според ризиците кај оваа група банки се зголеми за 1.796 милиони денари (или за 2,6%), што во целост е резултат на растот на активата пондерирана според кредитниот ризик (од 2.674 милиони денари или за 4,2%). Активата пондерирана според кредитниот ризик забележа зголемување и кај групата големи банки (за 592 милиона денари, или за 0,4%), додека кај малите банки забележа пад од 78 милиони денари (или за 1,3%).

³⁹ Акумулираната загуба од претходни години, кај малите банки се зголеми за 81 милион денари.

⁴⁰ Тековната загуба, како ставка од основниот капитал на малите банки забележа квартален раст од 39 милиони денари.

Активата пондерирана според валутниот ризик бележи намалување кај сите групи банки. Највисок пад на активата пондерирана според валутниот ризик (од 883 милиони денари, или за 9,2%) беше забележан кај големите банки, коишто во првиот квартал од 2011 година забележаа намалување на обврските со валутна компонента, но и уште поголемо намалување на побарувањата со валутна компонента. Пад, од 877 милиони денари (или за 18,8%) на активата пондерирана според валутниот ризик бележи и групата средни банки, но како резултат на поголемиот раст на обврските со валутна компонента од зголемувањето на побарувањата со валутна компонента. Намалувањето на активата пондерирана според валутниот ризик кај малите банки (за 181 милион денари, или за 23,6%) е последица на намалувањето на побарувањата со валутна компонента, при едновремен раст на обврските со валутна компонента (анекс бр. 23 - Стапка на адекватност на капиталот, по групи банки).

5.3. Стрес-тест симулации на отпорноста на банкарскиот систем на хипотетички шокови

На 31.03.2011 година, спроведените стрес-тест симулации за отпорноста на банкарскиот систем и на одделните банки во Република Македонија на евентуални шокови покажаа дека банкарскиот систем и одделните банки се релативно отпорни на влијанието на овие шокови. При спроведувањето на симулациите, кај ниту една банка не се забележува намалување на адекватноста на капиталот под 8%.

Табела бр. 15 Резултати од стрес-тест симулациите за отпорноста на банкарскиот систем и одделните банки на хипотетички шокови, со состојба на 31.03.2011 година

Реден број на симулација	Адекватност на капиталот на ниво на банкарски систем, пред симулација	Број на банки, чија адекватност на капиталот пред симулација е под адекватноста на капиталот на банкарскиот систем, пред симулација	Адекватност на капиталот на ниво на банкарски систем, по симулација	Банка со најниска адекватност на капиталот, по симулација	Број на банки, чија адекватност на капиталот по симулација е под адекватноста на капиталот на банкарскиот систем, по симулација (број на банки чија адекватност на капиталот по симулација е помала од 8%)
1	16,8%	7	16,1%	10,9%	7 (0)
2	16,8%	7	14,7%	9,9%	6 (0)
3	16,8%	7	13,3%	8,4%	7 (0)
4	16,8%	7	14,8%	9,9%	7 (0)
5	16,8%	7	13,2%	8,7%	7 (0)
6	16,8%	7	13,3%	8,8%	7 (0)
7	16,8%	7	16,6%	11,0%	7 (0)
8	16,8%	7	14,1%	8,7%	7 (0)

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Оваа стрес-тест анализа се темели врз примената на осум хипотетички симулации, од кои:

- три симулации за изолиран кредитен шок, (зголемување на изложеноста на кредитен ризик класифицирана во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 10%, 30% и 50%),
- четврта симулација како комбинација на кредитен и каматен шок (зголемување на изложеноста на кредитен ризик во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 30% и пораст на домашните каматни стапки за 5 процентни поени),
- петта симулација како комбинација на кредитен и девизен шок (зголемување на изложеноста на кредитен ризик во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 50% и депрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар за 20%),
- шеста симулација како комбинација на шоките на страната на кредитниот ризик, девизниот ризик и ризикот на каматна стапка (зголемување на кредитната изложеност во категориите на ризик „В“, „Г“ и „Д“ за 50%, депрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар за 20% и зголемување на домашните каматни стапки за 5 процентни поени),
- седма симулација, апрецијација на девизниот курс на денарот во однос на еврото и американскиот долар во висина од 20%,
- осма симулација, истовремена прекласификација во категоријата на ризик „В“ на петте најголеми кредитни изложености кон нефинансиските субјекти (вклучувајќи ги и поврзаните субјекти).

6. Профитабилност

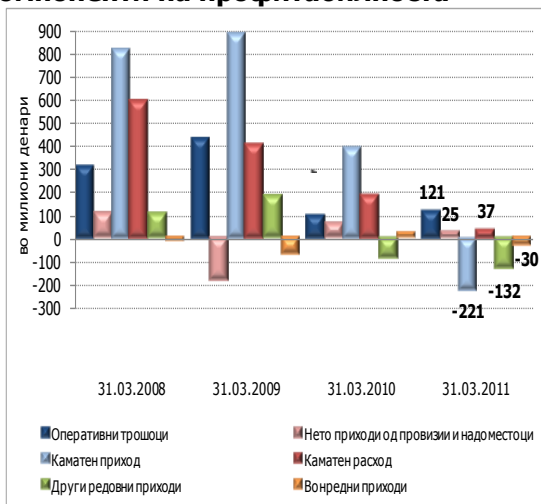
Во првиот квартал од 2011 година, банкарскиот систем на Република Македонија прикажа вкупен негативен финансиски резултат во износ од 80,5 милиони денари, по повеќегодишно профитабилно работење. Во однос на март 2010 година, бројот на банки коишто прикажаа загуба остана непроменет⁴¹, а нивното учество во вкупната актива на банкарскиот систем изнесува 15,1%. Сепак, веќе во април 2011 година, банкарскиот систем во Република Македонија прикажа вкупен позитивен финансиски резултат во износ од 111 милиони денари.

Влошената профитабилност на банкарскиот систем во првите три месеци од 2011 година главно се должи на намалените каматни приходи и други редовни приходи, како и на зголемените

⁴¹ Во првиот квартал и од 2010 година и од 2011 година осум банки прикажаа загуба.

Графикон бр. 80 Абсолютен пораст/намалување на главните компоненти на профитабилноста

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

оперативни трошоци⁴², и покрај тоа што исправката на вредноста забележа намалување. Најголем удел (81,5%) во намалувањето на каматниот приход има групата големи банки, а намалените други редовни приходи се должат на намалените нето-приходи од курсни разлики, исто така, кај групата големи банки. И покрај значително помалиот раст на каматните расходи во однос на првиот квартал од 2010 година, значителното намалување на каматниот приход предизвика намалување и на нето каматниот приход (Графикон бр. 80).

6.1. Структура на приходите и расходите на банкарскиот систем

Во првиот квартал од 2011 година, банкарскиот систем на Република Македонија оствари вкупни приходи (вкупни редовни приходи⁴³ и вонредни приходи) во износ од 3.611 милиони денари, што е помалку за 395 милиони денари, или за 9,9% во споредба со првите три месеци од 2010 година. Намалувањето на приходите се должи на намалувањето на сите нивни компоненти⁴⁴, со исклучок на нето-приходите од провизии и надоместоци, коишто забележаа благ пораст. Најголем дел од намалувањето на нето каматниот приход (81,5%) и на другите редовни приходи (62,9%) се должи на нивното намалување кај групата големи банки, наспроти намалувањето на вонредните приходи, којшто во целост е условено од групата средни банки. Спротивно на овие намалувања, во првиот квартал од 2011

⁴² Оперативните трошоци ги опфаќаат: трошоците за вработени, амортизацијата, општите и административните трошоци, премиите за осигурување депозити и останатите расходи, освен вонредните расходи.

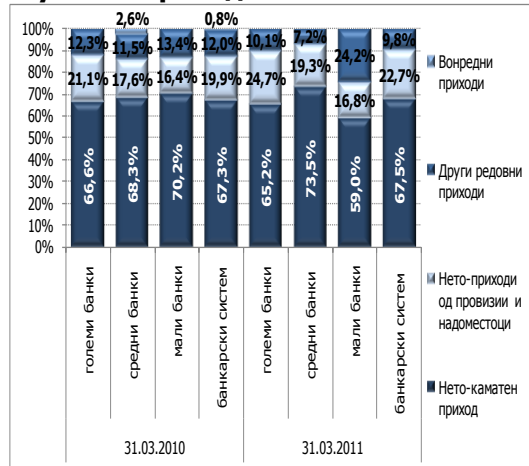
⁴³ Во вкупните редовни приходи се опфатени: нето каматниот приход, нето-приходите од провизии и другите редовни приходи (нето-приходите од тргување, нето-приходите од финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност, нето-приходите од курсни разлики, приходите врз основа на дивиденди и капитални вложувања, добивката од продажба на финансиски средства расположливи за продажба, капитални добивки остварени од продажба на средства, ослободувањето резервирања за вонбилансни ставки, ослободувањето на останатите резервирања, приходи по други основи, приходите врз основа на наплатени претходно отпишани побарувања и загубите од продажба на финансиски средства расположливи за продажба).

⁴⁴ Во првиот квартал од 2011 година, нето каматниот приход забележа намалување за 258 милиони денари, или 9,6%, другите редовни приходи за 132 милиона денари, а вонредните приходи забележаа намалување за 30 милиони денари.

година, нето-приходите од провизии и надоместоци забележаа раст за 25 милиони денари, или за 3,1% во однос на првиот квартал од 2010 година, којшто во најголем дел се должи на групата големи банки.

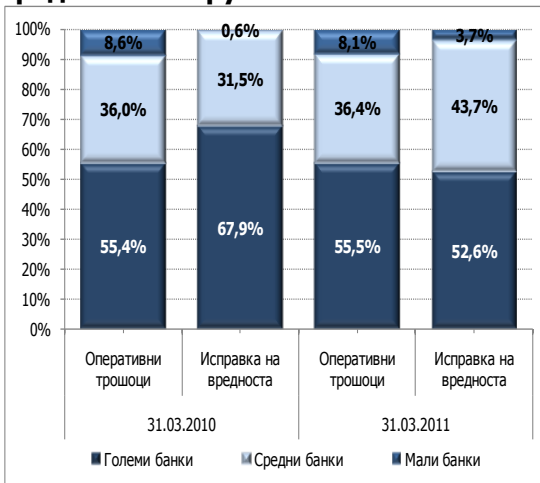
Графикон бр. 81 Структура на вкупните приходи

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Намалувањето на речиси сите компоненти на вкупните приходи (со исклучок на нето-приходите од провизии и надоместоци) не предизвика значителни нарушувања на поволната структура на вкупните приходи на банките, во која најголемото учество сè уште го имаат редовните приходи. Во првиот квартал од 2011 година, нето каматниот приход е сè уште најзначајната компонента во формирањето на вкупните приходи на сите групи банки (Графикон бр. 81). Структурното учество на нето-приходите од провизии забележа зголемување (коешто е најзабележливо кај групите големи и средни банки), за сметка на намалувањето на учеството на другите редовни приходи и на вонредните приходи. Зголемувањето на другите редовни приходи кај групата мали банки (за 7 милиони денари, или за 27,7%), придонесе за зголемување на нивното учество во структурата на вкупните приходи на оваа група банки.

Графикон бр. 82 Распределба на оперативните трошоци и исправката на вредноста по групи банки

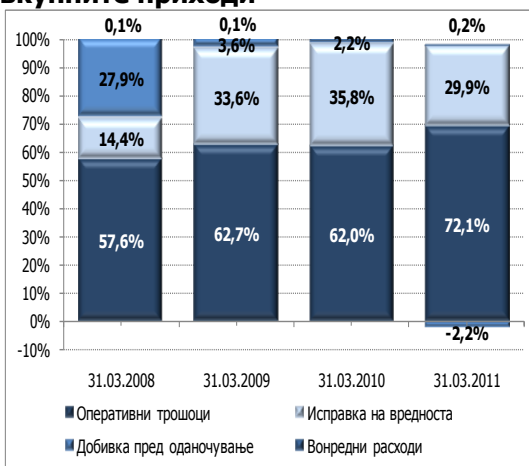
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во првиот квартал од 2011 година, најголем дел од вкупните приходи на банките продолжи да се користи за покривање на оперативните трошоци (Графикон бр. 83). Во споредба со првите три месеци од 2010 година, оперативните трошоци на банките се зголемија за 121 милион денари, или за 4,9%, а нивното зголемување главно се должи на групата големи банки (56,1%) и на групата средни банки (45,1%). Со порастот на оперативните трошоци, се намали нивната покриеност со вкупните редовни приходи од 160,2% (во март 2010 година), на 138,7% (во март 2011 година). Во структурата на оперативните трошоци сè уште најголем дел отпаѓа на трошоците за вработените коишто учествуваат со 37,5%, додека втора најголема категорија

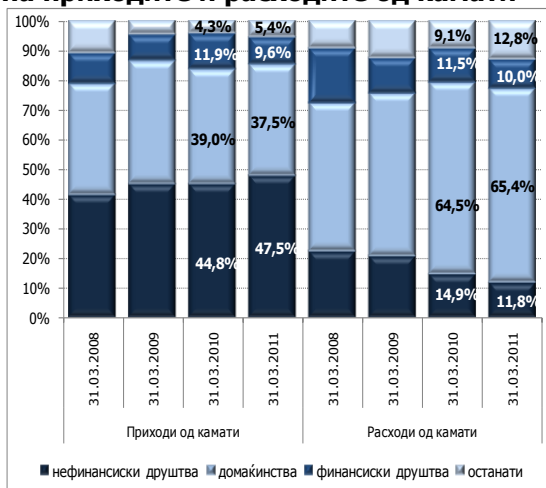

Графикон бр. 83 Користење на вкупните приходи

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките

Графикон бр. 84 Секторска структура на приходите и расходите од камати

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

се општите административни трошоци со учество од 33,0%. Намалувањето на исправката на вредноста во споредба со првиот квартал од 2010 година (за 354 милиони денари, или за 24,7%), коешто во целост е условено од групата големи банки, предизвика намалување на нејзиното учество во вкупните приходи на банките за 5,9 процентни поена.

Во секторската структура на приходите и расходите од камати не се забележуваат значителни промени (Графикон бр. 84). Во секторската структура на приходите од камати и понатаму се најзастапени приходите од нефинансиските друштва, коишто во однос на истиот период од претходната година, забележаа благо зголемување (за 26 милиони денари, или за 1,2%). Наспроти овој раст, каматните приходи од финансиските друштва се намалија.

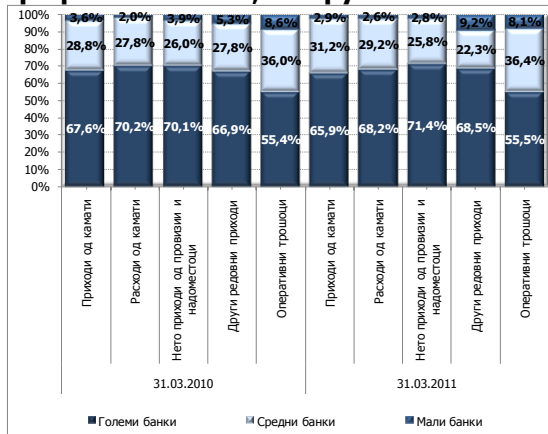
Намалувањето на приходите од камати од населението (за 151 милион денари, или за 8,1%) се јави во услови на поизразен надолен тренд на активните каматни стапки на овој сектор, додека пак, намалувањето на приходите од камати од финансиските друштва (за 133 милиони денари, или за 23,4%) пред сè се должи на намалувањето на приходите од камати од централната банка (при пониски каматни стапки на благајничките записи и помали вложувања во овој инструмент). Каматниот приход од вложувања во државни записи е вклучен во категоријата „каматен приход од останати субјекти“, којшто во споредба со март 2010 година, оствари раст од 19,7%.

Во структурата на расходите од камати и понатаму најголемо учество имаат каматните расходи за населението, како најголем депонент на банките. За сметка на зголеменото учество на каматните расходи на населението, во првиот квартал од 2011 година, дојде до намалување на учеството на каматните расходи на претпријатијата и на финансиските

друштва за 3,1 процентен поен и 1,5 процентни поени, соодветно.

6.2. Профитабилност по групи банки

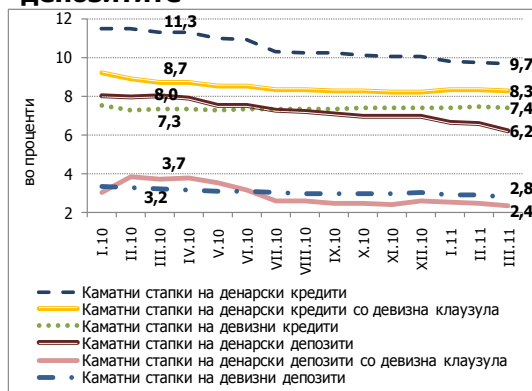
Графикон бр. 85 Структура на главните компоненти на профитабилноста, по групи банки

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Влошената профитабилност во првиот квартал од 2011 година особено беше карактеристична за групите средни и мали банки, и покрај тоа што на ниво на банкарскиот систем, таа е резултат на намалувањето на дел од приходите кај групата големи банки и на зголемувањето на оперативните трошоци кај групите големи и средни банки (Графикон бр. 85). Во првите три месеци од 2011 година, групата големи банки продолжи да работи со добивка, којашто во однос на првиот квартал од 2010 година, е поголема за 66 милиони денари, или за 22,4%. Главниот причинител за порастот на добивката кај оваа група банки е намалената исправка на вредноста за 41,6%.

Графикон бр. 86 Движење на каматните стапки на кредитите и депозитите

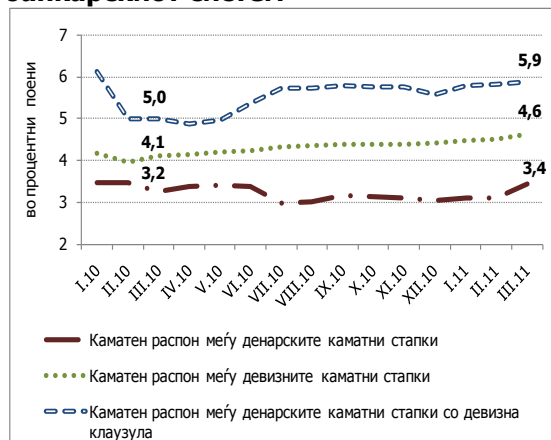
Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

На крајот на март 2011 година, загубата на групата средни банки изнесуваше 325 милиони денари (во истиот период од претходната година, остварената загуба на оваа група банки изнесуваше 176 милиони денари). Поголемата загуба на оваа група банки е резултат на порастот на трошоците за вработените, општите и административните трошоци и исправката на вредноста⁴⁵, но и на намалувањето на вонредните приходи и приходите по други основи. Четирипати поголема загуба во однос на истиот период од претходната година прикажа и групата мали банки, а основните фактори беа намалените нето каматни приходи и зголемената исправка на вредноста.

⁴⁵ Најголем дел од порастот на исправката на вредноста кај групата средни банки се должи на исправката на вредноста извршена од страна на една банка.

6.3. Каматен распон на банкарскиот систем

Графикон бр. 87 Каматен распон на банкарскиот систем

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Во првиот квартал од 2011 година, каматниот распон за билансните позиции во денари, девизи и во денари со девизна клаузула забележа минимално зголемување во однос на првиот квартал од 2010 година. Нагорниот тренд кај распонот во девизи и во денари со девизна клаузула се должи на надолното движење на пасивните каматни стапки, наспроти релативно стабилното движење на активните каматни стапки за пласманите во девизи и во денари со девизна клаузула (Графикон бр. 86). Нагорното движење кај распонот за позициите во денари е резултат на нешто поизразениот надолен тренд на пасивните каматни стапки во денари од надолното прилагодување на активните каматни стапки. Притоа, каматниот распон меѓу денарските каматни стапки со девизна клаузула и понатаму е највисок (Графикон бр. 87).

6.4. Показатели за профитабилноста и ефикасноста на банките

Остварената загуба на банкарскиот систем во првиот квартал од 2011 година негативно влијаеше и врз основните показатели за профитабилноста на банките. Стапките на поврат на активата (ROAA) и на капиталот (ROAE) беа негативни за целиот банкарски систем и одделните групи банки, со исклучок на групата големи банки.

Табела бр. 16 Показатели за профитабилноста и ефикасноста во работењето на банките

Показатели	Банкарски систем		Големи банки		Средни банки		Мали банки	
	31.03.2010	31.03.2011	31.03.2010	31.03.2011	31.03.2010	31.03.2011	31.03.2010	31.03.2011
Стапка на поврат на просечната актива (ROAA)	0,1%	-0,1%	0,7%	0,7%	-0,9%	-1,4%	-0,9%	-4,1%
Стапка на поврат на просечниот капитал (ROAE)	1,1%	-1,0%	6,9%	7,5%	-8,4%	-12,9%	-2,3%	-12,1%
Оперативни трошоци /Вкупни редовни приходи (Cost-to-income)	62,4%	72,1%	52,0%	60,7%	78,3%	86,5%	112,2%	157,2%
Некаматни расходи/Вкупни редовни приходи	67,6%	78,5%	55,3%	65,4%	84,0%	94,8%	140,9%	178,0%
Трошоци за плати /Вкупни редовни приходи	25,1%	27,0%	20,7%	21,4%	31,7%	34,8%	46,8%	63,5%
Трошоци за плати /Оперативни трошоци	40,2%	37,5%	39,8%	35,3%	40,5%	40,2%	41,7%	40,4%
Исправка на вредноста за финансиски и нефинансиски средства / Нето каматен приход	53,3%	44,4%	55,3%	36,6%	56,7%	58,7%	6,2%	49,9%
Нето каматен приход /Просечна актива	4,0%	3,2%	3,9%	3,1%	4,3%	3,4%	3,9%	2,8%
Нето каматен приход /Вкупни редовни приходи	67,8%	67,5%	66,6%	65,2%	70,1%	73,5%	70,2%	59,0%
Нето каматен приход /Некаматни расходи	100,3%	86,0%	120,4%	99,7%	83,5%	77,6%	49,8%	33,1%
Некаматни приходи/Вкупни редовни приходи	37,4%	38,7%	36,7%	39,3%	35,5%	34,7%	58,5%	61,7%
Добивка (загуба) од работењето /Вкупни редовни приходи	2,2%	-2,2%	11,2%	15,2%	-15,4%	-29,7%	-16,5%	-86,8%

Извор: НБРМ, врз основа на податоците доставени од страна на банките.

Намалувањето на показателот за профитната маргина⁴⁶ (за 4,4 процентни поена), како и зголеменото учество на оперативните трошоци и некаматните расходи во вкупните редовни приходи, за 9,7 и 10,9 процентни поена, соодветно, упатуваат на влошена ефикасност во работењето на банките. Влошената ефикасност во работењето на банките особено се истакнува кај групата средни и групата мали банки, имајќи ја предвид и загубата којашто ја остварија овие две групи во првиот квартал од 2011 година.

Анализата на останатите показатели за профитабилноста и ефикасноста на банките ја потврдува изнесената констатација за доминантното влијание на намалените нето каматни приходи врз влошената профитабилност на банкарскиот сектор во првиот квартал од 2011 година. Сите показатели коишто се пресметани врз основа на нето каматниот приход се влошени во однос на истиот период од 2010 година, а особено намалување бележи стапката на покриеност на некаматните расходи со нето каматниот приход.

---

⁴⁶ Профитната маргина претставува однос на добивката (загубата) од работењето и вкупните редовни приходи.

АНЕКСИ